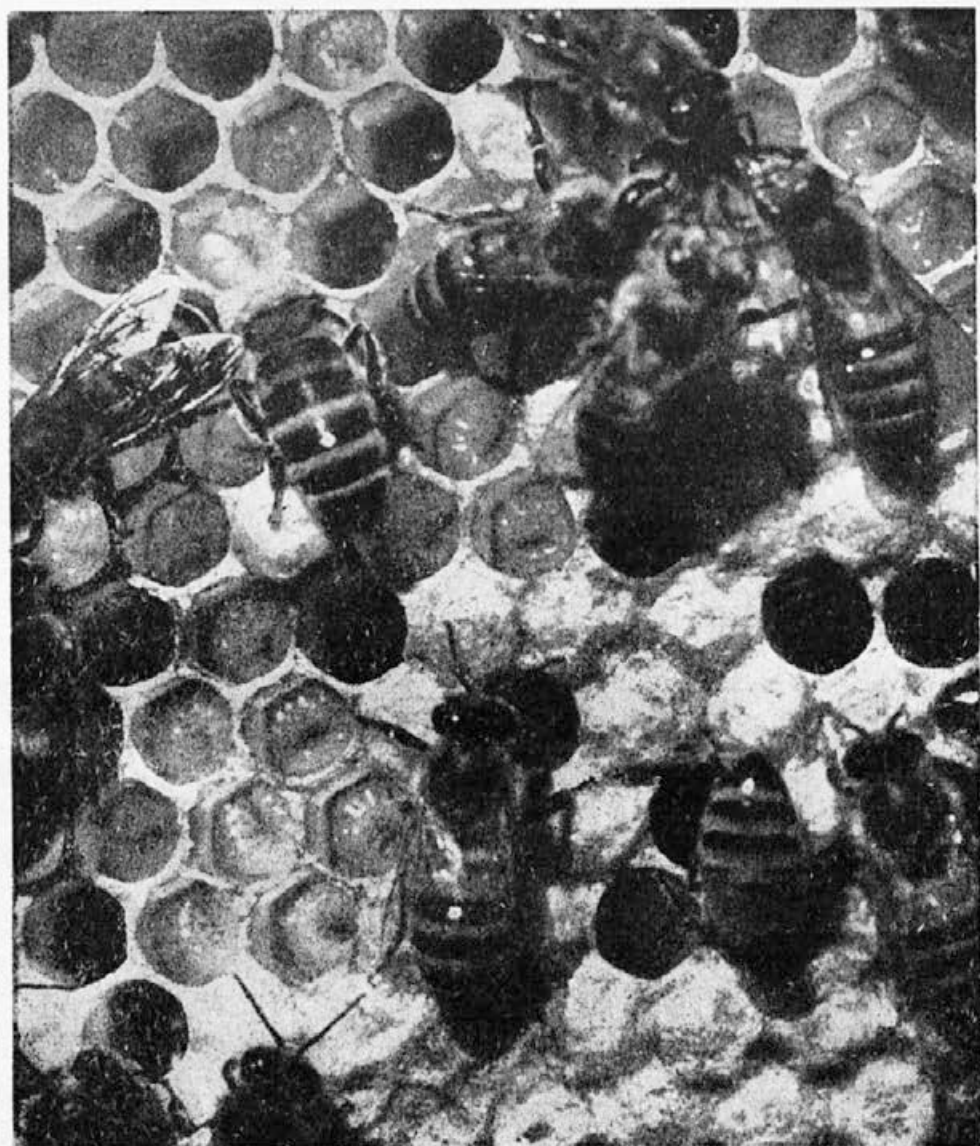

1957

STEVILKA 1-2

GLASILO
ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ

Slovenski

ČEBELAR

SLOVENIJE

VSEBINA

Slavko Raič: Še o pelodu in pelodnih nadomestilih	1
M. S.: Nekaj o sladkorju	6
Franjo Vrčko: Preveč čebel na enem pasišču	12
Vlado Martelanc: Pitanje čebel iz medišča	14
Dr. L. Kocjan: Pomen mednarodnega zatiranja pršičavosti	17
Edi Senegačnik: S Kehrlejem po Jugoslaviji	22
Efer: Čebelarska navodila	27
V. Benedičič: Ob izidu priročnika »Praktično čebelarjenje«	32
Slavko Raič: Nenavadni čebelarski dogodki	34
Pašetov Janez: Iz zapiskov čebelarskega pritepenca (Nadaljevanje)	56
Leopold Stanek: Čebela (Pesem)	59

OPAZOVALNICE:

Poročilo za november in december	40
--	----

MALI KRUHEK:

»Bučelstvo«. — Letošnja paša je bila tudi drugod po svetu slaba. — Mokrota v panjih. — Pri spomladanskem dražilnem pitanju. — Ali je res tako? — Obnova satja. — Janez Dzierzon. — Tehnica nas opominja. — Zveplanje satov. — Čuden doživljaj. — Čebelar čudak. — Še nekaj

NASA ORGANIZACIJA

Delovanje upravnega odbora ZCD	45
Dopisi: Čebelarska družina Skofljica. — Čebelarska družina Stožice-Ježica. — Čebelarska družina Iška vas. — Naše matice v Avstraliji	46

List izhaja v začetku vsakega drugega mesca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska ga Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja pa uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojce. Letna naročnina za člane 400 din, za nečlane in inozemstvo 500 din. Posamezna dvojna številka stane 90 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 60-KB-1-Z-1077

ŠE O PELODU IN PELODNIH NADOMESTILIH

SLAVKO RAIC

Že v lanskem letniku Slovenskega čebelarja smo govorili o važnosti peloda v življenju čebelje družine. Ker je, kot se zdi, zanimanje za to vprašanje v zadnjem času tudi pri nas nekoliko naraslo, a na žalost še nikomur, kolikor je meni znano, ni prišlo na misel, da bi ga proučeval, kakor to delajo drugod po čebelarskem svetu napredni čebelarji in predvsem čebelarski zavodi, hočem na kratko navesti izkušnje nekaterih strokovnjakov.

Če primanjkuje čebelam medu, vemo, da jim ga je treba dodati, ne ve pa povprečni čebelar, da jim lahko v vsakem letnem času zmanjka tudi peloda, a četudi to ve, si ne zna pomagati.

Poseno v jeseni mora imeti vsaka družina mnogo peloda, da bo na razpolago mladi spomladanski zalegi, sicer se ne bo pravilno razvijala. Jesen pa ni vedno taka, da bi se ob obilni pelodni paši poleglo dovolj mladic, ki bi šle dobro rejene v zimo. Zato je treba pomagati s pelodnim satjem. Ko pripravljamo čebele za zimo, je dobro, če vsaki družini dodamo vsaj en sat s pelodom. Če tega ne storimo že v jeseni, ga moramo dodati spomladi, seveda če ga imamo in smo ga čez zimo hranili na

suhem prostoru. Spomladi, ko v prirodi še ni paše ali je vreme neugodno, vse dražilno krmljenje nič ne pomaga, če ni v panju peloda. Družine brez njega ne napredujejo, nasprotno, čebele pomečejo celó mlado zalego iz panja. Matice sicer zalegajo, vendar čebele ličink ne negujejo pravilno, in to v času, ko bi moralo biti v panjih mladine na pretek. Kaj to pomeni za čebele in čebelarja, si lahko vsakdo misli. Najpozneje v maju doslužijo in odmro stare čebele. Če do takrat ni naraščaja, družine vsak dan bolj propadajo. K tej nesreči se navadno pridružijo še bolezni, zlasti nosestavost, ki uniči še to, kar je ostalo.

Te katastrofe pa ne smemo zamenjati s tisto, ki nastane, če prezimujemo čebele na neprimernem medu, čeprav sta v nekaki zvezi. Ob gozdni paši naberejo čebele kaj malo obnožine. Kar je dobijo, jo porabijo sproti, tako da je za jesen in pomlad prav nič ne ostane in nesreča, povzročena iz dveh vzrokov, je neizogibna.

Ker pri današnjem načinu obdelovanja zemlje vedno bolj primanjkuje poleg medu tudi peloda, je postalo vprašanje beljakovinaste čebelje hrane pereče in ga je treba rešiti. Kje naj dobimo pelod, da ga bomo imeli na zalogi in ga dodali čebelam, kadar bo treba? Najprej seveda v naravi sami, kadar ga je tam v velikih množinah. Če odvezamemo takrat družinam po eden ali dva polna pelodna sata, se vržejo čebele še z večjo vnemo na nabiranje cvetnega prahu. Prav tako kakor pridelujemo med in ga spravljamo za slabe čase, bi morali pridelovati tudi pelod in ga hraniti. Še več naberejo čebele peloda, če ob dobri pelodni paši nekaj časa ni mlade zalege, kot n. pr. v izrojencih ali v družinah, ki smo jim odvzeli matice, da bi ne rojile. Tako v inozemstvu že dolgo pridelujejo pelod in ga z velikim uspehom dodajajo čebelam, kadar je treba.

Tudi osmukovalci za nabiranje peloda se obnesejo. V inozemstvu jih čebelarji nastavljajo na žrela. Čebele morajo zlesti v panj skozi mrežo s primerno širokimi pentljami, v katerih si marsikatera osmuka pelod z nožic, da pade v podstavljeno posodo. Neki čebelar je tako nabral po 9 kg peloda na panj. Večji čebelarji bi ga lahko prodajali in s tem zaslužili lep denar. V Ameriki se dá pelod že davno kupiti.

So pa leta, ko v naravi ni peloda ali ga je premalo. Takrat si drugod pomagajo z nadomestki, ki so danes v naprednem čebelarstvu naravnost nepogrešljivi. Dr. Böttcher celo trdi, da se z njim začinja novo obdobje v zgodovini čebelarstva, prav tako važno, kot je bilo obdobje ob izumu premičnega sata, točila, satnice ali pitanja s sladkorjem. Zato hočejo strokovnjaki to vprašanje rešiti čim prej do popolnosti. Poskuse delajo praktični čebelarji in državni čebelarski zavodi predvsem s sojevo moko

(sojapolom) in drožmi (kvasom).* To bi bila nujna naloga tudi za naš znanstveni zavod.

Naj popišem poskus, ki ga je napravil dr. Weiss na bavarskem deželnem zavodu za čebelarstvo v Erlangenu. Dne 23. julija si je preskrbel 1,5 kg težkega ometenca, mu dal leto dni staro matico, ga vsadil v normalni panj na 4 satnice in družino dobro opazil. Panj je stal v zamreženem štirioglatem šotoru z osnovno ploskvijo 5×8 m. Čebelam je bila na razpolago samo voda v posodi.

— Dne 25. julija je dobila družina zvečer 1 liter sladkorne raztopine (3 : 2). Do drugega dne so čebele satnice precej potegnile ter jih napolnile s hrano. Na enem satu so bila že jajčeca. Dne 30. julija sta bili zaleženi dve satnici, toda nikjer ni bilo ličink, čeprav je bilo hrane dovolj. 8. avgusta ista slika: na dveh satih le jajčeca. Popoldne je dr. Weiss odvzel en krajni sat in dodal drugega, ki ga je na eni strani do tri četrtine celičnih višin napolnil s sojapolom in pobrizgal z medeno vodo, da se je hrana obdržala v celicah. To stran je obrnil proti čebelam. Nato je dodal še pol litra sladkorne raztopine (1 : 1).

Drugi dan je našel mnogo poleženih ličink, ki so plavale v mlečku. Sat s sojapolom so čebele oblegale in jedle to umetno hrano.

Nič je ni ležalo na dnu ali pred žrelom. Še isti dan je dodal nad gnezdo krmilnega testa v velikosti kurjega jajca. Naslednji dan, 10. avgusta, so se ličinke dobro naprej razvijale in se nove polegale; nekoliko jajčec je bilo na satu ob soji. Zvečer je dobila družina pol litra sladkorne raztopine (1 : 1); 12. avgusta zopet.

Dne 15. avgusta je bila na obeh srednjih satih zalega pokrita. Matica je zalegla sat s sojapolom, ki ga je že eno tretjino izginilo. Raztopino so

Professor Leitgeb je združil napajanje in pitanje čebel s pelodnimi nadomestki

* Nemci jim pravijo »Höselhefe«. Mi še nimamo za ta nadomestek primerneга izraza. Morda bi mu lahko rekli čebelarske droži.

čebele nosile na zunanjo stran sata s sojapolom. Družina je zopet dobila četrť litra sladkorne vode. Pri pregledu 17. avgusta je vzbudilo pozornost, da je zalega v smeri proti satu s sojapolom po obsegu naraščala, da je bil ta sat sedaj že na obeh straneh zaležen in da so bile na njem ličinke bolj založene s krmilnim sokom kakor na drugih satih. Dne 20. avgusta so začeli družini dajati v koritcu suho sladkorno sipo in hkrati v pitalniku vodo. Čebele so zelo pridno posegale po sladkorju.

Dne 26. avgusta se je pojavilo mnogo mrtvic na bradi in na dnu panja. Čebele s trepetajočimi krili so lazile okrog. Družina je zbolela za nosestavostjo, do česar pride sčasoma pri vsaki družini v šotoru, čeprav ima dovolj naravnega peloda. Bolezen je do 30. avgusta še naraščala. Vseповsod po satju so čebele trepetale s krili. Medtem pa se je poglelo mnogo mladice, ki niso imele še nobenih znakov bolezni. Poleg pokrite zalege so bile v panju samo še jajčeca. Sedaj so preizkusili še neko ameriško sredstvo proti nosestavosti. Po treh tednih je bila družina zdrava, toda ker so stare čebele pomrle, so bile v panjih same mladice.

Iz poskusa je razvidno, da pelodni nadomestek tudi brez vsakega dodatka naravnega peloda lahko družino spodbudi h gojenju zalege. Sojapol, ki ga je uporabljal dr. Weiss, je mešanica sojeve moke in neaktivnih pivovarniških droži. Zaleganje pospešuje prav tako dobro, kot ga pospešujejo čebelarske droži (Höselhefe), če ne še bolje, prednjači pa v tem, da je v surovem stanju dalj časa učinkovit in da ostane, predelan v krmilno testo, zelo dolgo mehak, medtem ko se čebelarske droži kmalu spremenijo v gumijasto maso, ki je čebele več ne marajo. Američani delajo testo iz sojeve moke, peloda, droži in sladkorne raztopine.

Sojapola nikakor ne smemo dodajati v deviškem satju, ampak v že večkrat zaleženem. Razen tega ne smemo celic napolniti do vrha, saj pustijo tudi čebele pri naravnem pelodu precej praznega prostora. Skozi čajno cedilo raztrosimo moko enakomerno na vodoravno položen sat, da je poln do vrha. Če potem nekolikokrat udarimo s satom ob mizo, se moka sesede do dve tretjini celic. Nato sat nekajkrat v presledku nekaj ur pobrizgamo z medeno vodo (približno 1 del vode in 1 del medu ali tudi sladkorne raztopine). Čez dan, dva lahko dopolnimo še drugo stran in sat je pripravljen, da ga damo čebelam. Tako delo je resda dolgotrajno in zamudno, vendar je mnogo vredno to, da lahko sat uporabimo, kjer je potreben.

Lagodnejše in nič manj učinkovito je krmljenje s testom iz sojapola in medu v razmerju 1 : 1. Testo pripravimo kakor sladkorno. Kakor sat s sojapolom, je treba tudi testo dodati čebelam tako, da imajo čim bliže do njega, najbolje na matično rešetko, sicer ga ne sprejmejo.

Je pa še tretja možnost, kako lahko dodamo pelodne nadomestke: na prostem v hišicah, podobnih ptičjim krmilnicam. Tako dodajanje pravzaprav najbolj ustreza naravnim razmeram in je ob ugodnem vremenu dokaj uspešno. Toda spomladi je vreme zelo nestanovitno, a če se zboljša, cvete vrba, leska in še kaj. Ker pa dajo čebele prednost naravnemu pelodu, je krmilnica kmalu zapuščena. Razen tega se na prostem zgubi mnogo nadomestka, pa naj bo še tako zavarovan. V krmilnicah imajo seveda k nadomestku dostop tudi tuje čebele. Nekemu čebelarju so odnesle vse, kar je nastavil svojim. Zgodi se celo, da se čebele pri skupnem nabiranju koljejo, četudi je čebelnjak daleč od tujih čebel.

Heroldu se je obnesla mešanica, ki jo je sestavil iz 4 delov sojapola-extra, 5 delov čebelarških droži, 2 delov mleka v prahu in 2 delov sladkorja v prahu. Krmil jo je na prostem. Uporabljal pa jo je z uspehom tudi, ko jo je zamesil s tekočim medom. Pri jesenskem krmljenju je prvi polovici hrane dodal pest te mešanice v desetlitrsko posodo, medtem ko je drugo polovico hrane popital brez nje. Ker uživajo prvo polovico čebele nazadnje, torej šele spomladi, ni nevarnosti, da bi si pozimi, ko uživajo drugo polovico, preobremenile črevesje. Tako dobijo spomladi s prvo polovico hrane beljakovine, ki ustvarjajo v njihovih telesih potrebno maščobno zalogo.

Dr. Weiss je napravil poleg navedenega še mnogo drugih poskusov in je dosegel vedno lepe uspehe. Zato bi bilo dobro, če bi se tudi našim čebelarjem nudila možnost, da bi delali poskuse s sojapolom in s čebelarškimi drožmi. Za prve poskuse bi morali seveda obe sredstvi naročiti iz inozemstva, kar bi najlažje storil Medeks, sčasoma pa bi jih lahko izdelovali doma.

Naše čebele se bodo potem tudi ob slabem vremenu razvijale, kakor bomo hoteli. S tem pa seveda ni rečeno, da ne bi morali skrbeti za dobro pelodno pašo v naravi, kajti nadomestek je kljub vsemu samo nadomestek.

Kmetovalci sejejo v zadnjem času manj ajde, a bi je posebno v sadjarskih okoliših v lastnem interesu morali sejati več, čeprav sedaj nimajo od nje toliko koristi, kakor so je imeli včasih. Ajdo oprahujejo skoraj izključno čebele, pri tem pa naberejo tudi mnogo obnožine prav za zimo. Ta obnožina pomaga spomladi množiti čete opravevalk sadnega drevja. Zato nikakor ne bi smeli sadjarji z napačnim škropljenjem zastrupljati svojih največjih zaveznic, čebel. Čebelarji se zaradi tega umikajo iz njihovega območja, in tako sta oškodovana oba: čebelar ima slabe družine, ker ne dobe peloda, sadjar pa pridela brez opravevanja malo sadja in še to ni kvalitetno.

NEKAJ O SLADKORJU

M. S.

Stari rimski pisatelji, ki govore v svojih delih o čebelah, priporočajo za krmljenje sladke sadni sok, zlasti sok fig in grozdja, drugi pa celo svetujejo, naj čebelar jeseni porine v vsak panj vzad po enega ali več ptičev s perjem, samo drob naj jim prej pobere. Menijo namreč, da je tako čebelam pozimi v panjih topleje in da se, če jim zmanjka medu, hranijo lahko tudi s ptičjim mesom. Celo v starejših letnikih čebelarskih listov zasledimo večkrat nasvete, kako lahko prehranimo čebele v sili s hruševno vodo in podobnimi sladkimi sokovi.

Ne moremo trditi, da čebele ne marajo sladkih sadnih sokov, zlasti jeseni, ko je paše konec. Nekega leta, ko sem še živel doma na vasi, se mi je zgodilo, da so čebele ob jesenskem prešanjju sadja nanosile nekaj mošta v satje, ga zgostile in skušale pokriti. Ne vem, zakaj niso celice popolnoma pokrile. Ali zato, ker se jim je zdel ta »med« nekam sumljiv, ali pa so pokrovci sami popokali zaradi vrenja. Ko sem s slamico segel v celico, sem našel v njej pravzaprav same pene, tisto pa, kar se je oprijelo bilke, je bilo prijetno sladkega okusa in je dišalo, kakor diši mošt, kadar vre. Na srečo tega »medu« ni bilo v panjih dosti, ker bi sicer na njem čebele slabo prezimile, če izletavajo, pa jim verjetno ne škodi.

Omenim naj še drug tak »med«, ki so mi ga čebele nabirale jeseni.

Vsako leto imam na verandi v drugem nadstropju po nekaj prašilčkov. Jeseni jih dokrmim in spravim v čebelnjak v bližini Ljubljane. Tako sem storil tudi lanske jeseni. Spomladi ob prvem izletu čebel pa sem opazil, da so vsi ti prašilčki močno grižavi. Prav tako se je zgodilo s prašilčkoma, ki sem ju v jeseni prodal nekemu tovarišu. Dolgo sem ugibal, kako to, da so ravno te družinice zbolele, medtem ko so bile ostale zdrave.

Tudi letos sem čebelaril na verandi. Ko sem odpeljal druge čebele na ajdo, so mi prašilčki na verandi začeli leteti, da je bilo veselje. Pri pregledovanju sem večkrat ugotavljal, da so lepo zaleženi in da je v njih vsak dan več medu. Kar hudo mi je bilo (ko sem dobival slaba poročila z ajdove paše), da mi ni bilo mogoče spraviti vseh svojih panjev na verando. Paša na verandi je namreč trajala kar naprej in v prašilčkih so začele čebele beliti satje kot ob najboljši paši. Kaj vruga medi, sem se spraševal. Toliko bi menda ne mogle nanesti s tržnic, kjer branjevke prodajajo grozdje in drugo sadje. Čebele so tudi med pravilno zadelo-vale. »Mora torej le biti nekje paša,« sem modroval. »Seveda, nobenih čebel ni sedaj v Ljubljani, po vrtovih in nasadih pa je še dosti cvetja.«

Ko sem pripeljal druge čebele z ajde, sem z njimi še te odpeljal v čebelnjak. Medtem ko sem moral drugim dodajati po šest, sedem kilogramov sladkorja, so te imele skoraj dovolj. Priznati moram, da sem bil kar zadovoljen in sem pri sebi sklenil, da bom prihodnje leto število družin na verandi povečal.

Prvič sem se zopet zamislil nad to čudno pašo, ko sem pred zazimovanjem še enkrat pregledal prašilčke, ali imajo matice. Matice so imeli, a čebel je bilo v njih tako malo, da sem resno v skrbeh, kaj bo spomladi.

Sladkorni trs so pripeljali v valjni mlin

Medtem pa sem že tudi zvedel, da je v Ljubljani vso jesen »medilo« v tovarni bonbonov pri Š., tako da so se nekaterim čebelarjem panji dobesedno spraznili in so sedaj brez čebel. Da, tam so brale tudi moje čebele z verande ne le letos, ampak že lani. Posledice te »dobre« paše se v panjih poznajo, verjetno pa bodo še hujše spomladi.

Vse to je jasen dokaz, da ni vsak »med« in tudi ne vsak sladkor dober za prezimovanje čebel. Menda zato ne bo odveč, če se pomenimo po tem, sicer res malo preobširnem uvodu nekoliko o sladkorju.

Sladkor pridelujemo danes predvsem iz sladkornega trsa in sladkorne pese, čeprav poznamo še mnoge druge rastline, ki imajo v sadežih, gomoljih ali steblih sladkor. Najprej so pričeli pridelovati sladkor iz sladkornega trsa.

Že v zgodnjem starem veku so ljudje uživali sok sladkornega trsa zaradi prijetnega okusa in že davno so vedeli, da trsni sladkor tudi kristalizira. Zgodovinarji poročajo, da je vojska Aleksandra Velikega na svojem indijskem vojaškem pohodu leta 327 pred našim letostetjem jedla trd »med«, ki ni bil od čebel.

Sladkorni trs se je razširil iz južne Azije čez Perzijo in Egipt v območje Sredozemlja na Ciper (1150), Sicilijo (1420) in Španijo. Egipčani so znali sok sladkornega trsa že rafinirati in strditi. V začetku 16. stoletja so sadili sladkorni trs že na Kanarskih otokih. Španski pomorščaki so ga prinesli kmalu po odkritju Amerike v tropski del novega sveta, od koder se je širil naprej. Rastlina, ki rabi dosti toplote in padavin, je tu prišla prvič v podobne klimatske razmere, kot jih je imela v svoji jugovzhodni domovini. Nasadi so uspevali in že leta 1515 so prinesli ameriški sladkor v Španijo. Kmalu so novi nasadi presegli vse druge dotedanje. Nastajale so plantaže, ki so jih obdelovali sužnji in zgodovina sladkorja je sploh ozko povezana s trgovino s sužnji. Še danes so Srednja Amerika in vzhodnoindijski otoki poglavitna področja sladkornega trsa na svetu. Kasneje so prenesli sladkorni trs tudi v Afriko in Avstralijo, tako da ga danes najdemo v tropskih in subtropskih območjih vseh kontinentov.

Sčasoma so nastale različne vrste trsnega sladkorja. Nalašč za to ustanovljene poskusne postaje preiskujejo sladkorni trs in dajejo nasvete pridelovalcem. Sladkorni trs je rastlina trajnica. Vsako leto ga požanjejo, nakar poženejo iz korenin nova stebela in približno v enem letu dozore. Tako ga pridelujejo po več let na istem polju, dokler se zemlja ne izčrpa.

Najboljši čas za žetev je, ko cvetje ovne. Sok sladkornega trsa je takrat najbolj čist in najslajši. Sladkorni trs zraste 3—4 m visoko. Stebla požanjejo, spravijo s polja, razsekajo in zmeljejo v valjčnih mlinih. Sok na poseben način očistijo, mu dodajo apna, ga segrejejo v kotlu na 98—100° in mu nato v vakuumskih aparatih odvzamejo vodo. Tako dobe rjavkastorumen vlečljivo maso, ki vsebuje kakih 85 % sladkorja. Rafinerije jo predelajo v beli sladkor.

Vsa prizadevanja, da bi gojili sladkorni trs tudi v srednji in severni Evropi, so se izjalovila. Sladkor iz sladkornega trsa je bil zato dolgo luksus, ki so si ga lahko privoščili le bogataši. Prodajali so ga v lekarnah kot zdravilo.

Pri nas je bila tovarna, ki je izdelovala trsni sladkor na Reki v 18. stoletju, saj poroča P. P. Glavar v svojem »Pogovoru od čebelnih rojev« leta 1776 naslednje: »Rečani (to je ti, ki blizu mesta Reka pri

morju prebivajo na Kranjskem) pričati morejo, da ob mojem času, ker cukrene fabrike na Reki še ni bilo, čebele so njim zavoljo dobre paše po taistih golih hribih dobro strile, sedaj pa, kar tamkaj je fabrika, kamor v začetku močno so letele in cukrer jedle, so docela doli prišle, da daleč okoli čebele ni spregledati.«

Glavar je tudi prvi, ki poroča pri nas o krmljenju čebel s trsnim sladkorjem. Vendar pa je glede njegove vrednosti v dvomih, saj pravi:

Pridobivanje sladkorja iz sladkornega trsa v starih časih

»Svetjejo eni cukrer v vodi izpuščen in kuhan (za krmljenje čebel; op. pis.). Tega sem tudi jaz skušal in znašel veliko dražjo klajo kot med. Jedo ga čebele res rade in ga jaz včasih na mesec enemu roju za en oreh dajem, ker je goreč in stori, da maternica več jajc leže, ali taistega stanovitno dajati nezdravo držim; čebele preveč suši, tanke in črne ratajo.«

Sladkor za klajo čebelam omenja že tudi A. Janša.

Šele znanstvene preiskave berlinskega kemika Andreja Sigismunda Marggrafa (roj. 1709) so zadovoljile vse večje potrebe po sladkorju. Med rastlinami, ki jih je nalašč za to raziskoval, je našel več takih, ki so imele v sebi sladkor, med njimi tudi sladkorno peso. Prav tako se mu je posrečilo najti način, kako iz nje pridobivati sladkor. Nekateri

trdijo, da je praktično izpeljal Marggrafovo zamisel njegov učenec Karl Achard (roj. 1753) in da so po njegovih načrtih postavili prvo sladkorno tovarno na svetu leta 1801, ki je začela obratovati naslednjega leta. Toda v Vodnikovih Lublanskih Novizah beremo že dne 27. julija 1799 tole: »Graf Einsiedel v Saxni je na svojih grašinah napravil eno delavnico ali fabriko za cukur kuhati iz ene sladne repe, katera ima tolkaj slasti v sebi, da se lahko cukur iz nje dobiva.«

Naj bo tako ali tako, te tovarne so v začetku predelale na leto le nekaj tisoč kilogramov sladkorne pese in zato lahko rečemo, da sladkor še vsaj četrto stoletja potem ni delal konkurence medu. Ko je Napoleon leta 1806 odredil kontinentalno zaporo, ni Evropa več dobivala trsnega sladkorja iz drugih dežel. Zato je zanimanje za izdelavo sladkorja iz pese vse bolj raslo. Prvotno v pesi ni bilo več kakor 2–3 % sladkorja, s selekcijo, t. j. z odbiranjem, pa se je kasneje posrečilo pridelati vrste pese, ki vsebuje do 20 % sladkorja.

Peso v tovarni najprej zribajo tako kot n. pr. pri nas repo za kisanje. Pesine rezine operejo v topli vodi, ki izluži iz njih sladkor. Tako dobe sladkorni sok, ki ga očistijo nesnage z apnenim mlekom in izločijo iz njega vodo. Sladkorno maso spravijo v centrifuge, kjer se na eni strani izloči melasa, na drugi pa kristaliziran surov sladkor. Ker je ta sladkor rjav, ga še enkrat raztope v vodi in očistijo s kostnim ogljem.

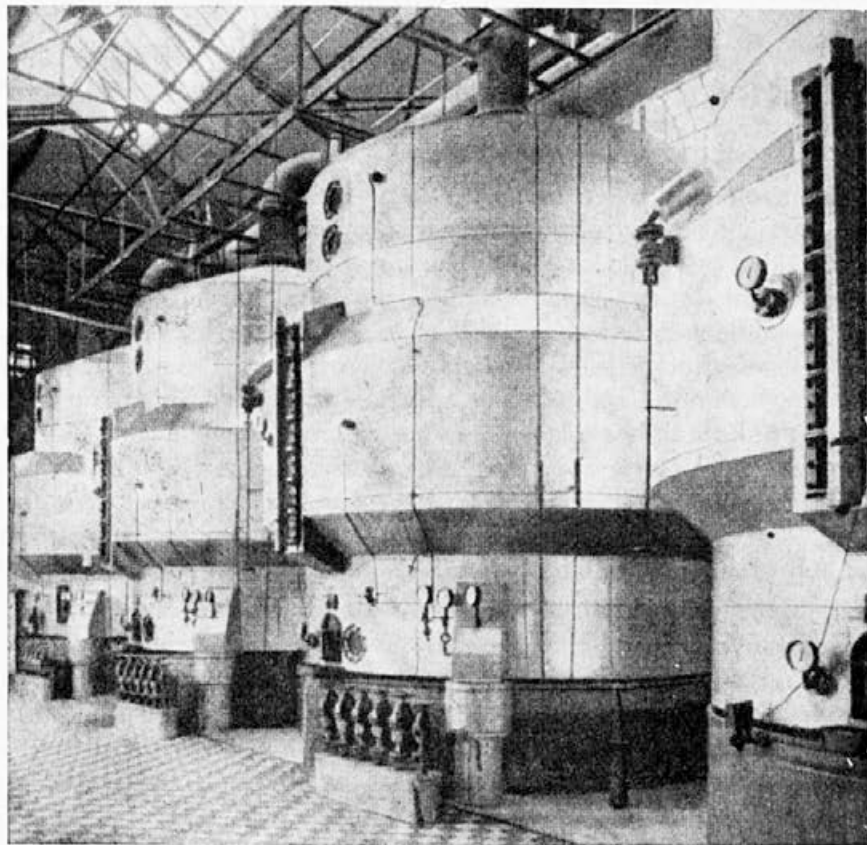
Toda tudi vsak tako očiščen sladkor ni dober za zimsko krmljenje čebel. Surovi sladkor n. pr. pušča v črevesju čebel velike količine nezgorljivih snovi, ki lahko povzročijo grižo. Marsikateri čebelar, ki je jeseni krmil čebele s takim sladkorjem zato, ker je bil cenejši, se je spomladi bridko kesal. V nekaterih državah prepovedujejo krmljenje čebel s surovim sladkorjem in primešavajo surovemu sladkorju, ki ga prodajajo za klajo živini, soli. Sicer ni rečeno, da bi čebele ob ugodni zimi na tem sladkorju ne prezimile brez večjih izgub, toda take izjeme ne smejo zapeljati čebelarja. Kar velja za surovi sladkor, velja tudi za sladkor, ki ga v tovarni čistijo s plavilom ali belilom. Prav tako je pozimi čebelam nevaren smetni sladkor, ki ga včasih ponujajo razna skladišča po nižji ceni. Tudi v njem so za čebele škodljive snovi.

Čebelar mora jeseni krmiti čebele le s sladkorjem, ki je brez vsakih primesi, t. j. s sladkorjem, ki ima prosojne kristale. Kvaliteta ni odvisna od velikosti kristalov oziroma zrn.

V trgovini kupljen suh sladkor vsebuje ne glede na debelino zrn lahko različne količine sladkobe, in sicer od 90 do 99,98 %. Te razlike v sladkobi izhajajo že iz tovarn. Čebelarju seveda ni vseeno, koliko sladkobe je v sladkorju, morali pa bi tisti, ki jim je uradno poverjena

skrb za čebelarstvo pri nas, skrbeti za to, da dobe čebelarji sladkor za krmljenje, ki zdravju čebel ni škodljiv.

Žal pa smo, kakor se zdi, od tega še daleč, saj pri mešanju sladkorja z žagovino, t. j. pri denaturiranju sladkorja, niso prisotni ljudje, ki bi kontrolirali postopek ne le glede na količino primešanega

Naprave za rafiniranje sladkorja v moderni tovarni

žaganja, ampak tudi glede na higieno pri tem delu in primernost žaganja ali drugih primesi. Nikakor bi se drugače ne moglo zgoditi to, kar se je zgodilo lani, da je bil sladkor namesto s papriko mešan s paradižnikom (tovarne pa so zaračunale papriko, ki je seveda dražja) in letos s hrastovim žaganjem, iz katerega se pri topljenju sladkorja v topli vodi luži tanin. Menim, da je osnovna naloga tistih, ki jim je poverjena uradna skrb za naše čebelarstvo, zagotoviti čebelam tedaj,

ko jim primanjkuje naravne hrane, zdrav in čist sladkor. Zanimivo bi bilo zvedeti, kaj je doslej glede tega storil naš Savez pčelara Jugoslavije. K temu naj pripomnim, da je bilo tista leta, ko smo sladkor denaturirali v Ljubljani, nekoliko bolje, čeprav ne popolnoma zadovoljivo. Zato bo v prihodnje treba postaviti odločne zahteve, da mora biti pri denaturiranju v komisiji tudi zastopnik čebelarke organizacije.

PREVEČ ČEBEL NA ENEM PASIŠČU

FRANJO VRČKO

Pri nas je vsako leto nekaj malega paše na travniških cvetlicah in na akaciji. Ko se je v našem pašnem okolišu neko leto število čebelarjev in čebel povečalo, se je to občutno poznalo pri nadaljnjem letnem pridelku medu, čeprav letine niso bile slabše od prejšnjih. Najprej sem mislil, da so se pač letine poslabšale in da sem zato ostal brez medu. Ko pa sem obiskal prijatelja čebelarja v približno 3 km oddaljeni vasi je ta ravno točil po 8 kg medu na panj, čeprav so pri njem pašne razmere prav take kakor pri nas. Tega ne bi mogel verjeti, če bi se o tem ne prepričal na lastne oči. Ko sem omenjenega čebelarja obiskal jeseni, so imele njegove čebele bogato zimsko zalogo in še po mediščih so bili nekateri sati napolnjeni z medom, medtem ko sem moral jaz svoje čebele tisto leto pitati s sladkorjem.

Sladkor je sicer dobro sredstvo za prezimovanje čebel, za razvoj čebeljih družin pa je slab nadomestek, kajti kjer ni medu in obnožine, tam tudi ne smemo pričakovati dobrega razvoja čebel. Prepričan sem, da bi družine bolje prezimile na vsakem, celo na težko prebavljivem medu, kakor na sladkorni raztopini, ki jo doda čebelar prepozno, tako da jo čebele pred zimo ne morejo predelati. Razumljivo je seveda, da moramo biti tedaj, ko ni medu, tudi s sladkorjem zadovoljni. Naš slovenski pregovor pravi, da v sili še vrag muhe žre.

Ker je zazimovanje čebel eno izmed najvažnejših čebelarških opravil, naj mimogrede povem še tole: Mnogo čebelarjev iztoči jeseni ves med iz plodišč in celo tak med, na katerem bi družine odlično prezimile. V zameno za ta med pa dobijo čebele sladkorno raztopino. Le pomislimo, kako jim s tem škodujemo! Saj raztrgamo zaradi tega njihovo, že za zimo urejeno gnezdo, poleg tega pa morajo še pred zimo predelati vso dodano sladkorno raztopino. To je velik napor in izrabljanje čebeljega organizma. S takšnimi grobimi napakami se oddaljujemo od narave čebel.

Toda vrnimo se zopet k stvari, ki sem jo v naslovu označil! Nekateri čebelarji trdijo, da ni važno, če je veliko ali malo panjev na enem pasišču, češ če je paša, je za vse dovolj, če pa paše ni, tudi manj zaseden pasišče nič ne da. Ob takšnih govoricah se nehote spomnim časov, ko sem še kot deček tekal po gozdovih za divjimi čebelami. Če sem v kakem kraju našel prav močno družino z bogato medeno zalogo, je v njeni bližini redkokdaj bilo dobiti še drugo, čeprav je bilo tam obilo paše in dovolj votlih dreves za čebelja bivališča. Šele na kakem drugem, bolj oddaljenem hribu sem iztaknil novo čebeljo družino. To kaže, da je tudi v pradavnini vladal v tem pogledu med čebelami popolnoma določen red in da se v naravi čebelji roji ne kopičijo na istem mestu.

Sedaj čebelarimo na veliko, toda kje je pri zadnjih letinah še takšna paša, ki bi bila dovolj izdatna za 100, 200 ali celo več sto panjev. Nekega leta sem bil s čebelami na jesenski paši v Liki. Panje sem postavil na železniški postaji v Gospiču. Po mojem prihodu so še vedno dnevno prihajali čebelarji z več vagonov čebel in panje razmeščali vse vzdolž proge. V nekaj dneh je bilo tamkaj natrpanih več kakor 1000 panjev. V Liki je žepka povsod dovolj. Zaradi stroškov pa se noben čebelar noče seliti s postaje v notranjost. Jaz sem kmalu spoznal, da v tej gneči ne bo za moje čebele kruha. Zato sem poiskal nekega dne pasišče v oddaljenejšem kraju ter se še tisto noč odselil. Seveda me je ta selitev stala precej denarja in truda, a kljub temu se mi je izplačala. Saj so mi družine nabrale več kakor zimsko zalogo, medtem ko so čebelarji, ki so ostali na postaji, odpeljali suhe čebele domov.

Tudi na ajdovi paši kljub ugodnim vremenskim razmeram zadnja leta ne naberejo čebele medu niti za zimsko zalogo. Stari čebelarji pravijo, da je bilo včasih bolje. Spominjam se, da je ajda po vojni dobro medila. Leta 1947 je bila n. pr. taka bera na ajdi, da so bila plodišča in medišča naravnost zalita z medom. Po mojih zapiskih je bilo še nekaj let potem dobro. Če pa že nismo kako leto točili, zimsko zalogo so čebele le nabrale. Danes tarnamo, da ajda ne medi več, toda noben čebelar noče priznati, da imamo sedaj preveč čebel, medtem ko se površine posejane ajde iz leta v leto bolj manjšajo.

V našem kraju je precej čebelarjev, vsak pa ima povprečno 40 do 50 panjev. Leta 1956 so bila ajdova pasišča razdeljena po katastru, tako da je prišlo na vsak kvadratni kilometer več kakor 200 panjev. Če bi bila ta površina vsa posejana z ajdo, bi še nekako šlo, toda cvetoče ajde je bilo zelo malo. Menda je imela vsaka čebela svoj cvet. Zato se nič ne čudim, če ostanejo po ajdovi paši tudi plodišča prazna.

PITANJE ČEBEL IZ MEDIŠČA

VLADO MARTELANC

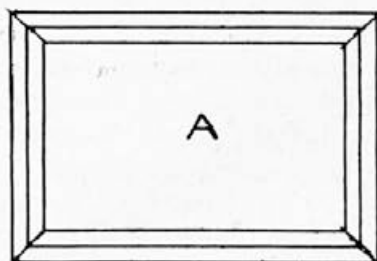
Za pitanje čebel v plodišču AŽ-panja imamo več pitalnikov, ki so bili že opisani in ocenjeni v Slovenskem čebelarju. Večinoma gre za pitalnike, s katerimi pokladamo klajo na dnu plodišča ali zadaj v okencu. Iz teh pitalnikov pa jemljejo čebele klajo le tedaj, če je družina dovolj močna in vreme primerno toplo. Zlasti v zgodnji pomladi nastanejo včasih težave pri kaki šibki družini, ki noče in noče prijeti klaje na dnu panja ali v okencu za satniki. Seveda imam tu v mislih dražilno pitanje, kajti ogroženi družini pomagamo najhitreje z dodajanjem medu v satju.

Mnogi čebelarji so postali v pitanju iz medišča — posebno pri jesenskem dodajanju zimske zaloge — že pravi mojstri. V izpraznjeno medišče polagajo na matične rešetke manjša ali večja koritca, iz katerih znosijo čebele po najkrajši poti raztopino v plodišče. Vendar je ta način primeren le jeseni, kajti spomladi nam je toplota v gnezdu predragocena, da bi jo s takim pitanjem razsipavali.

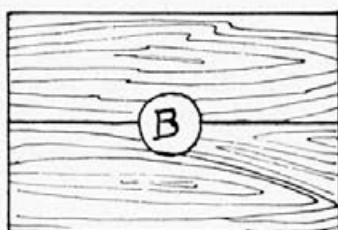
Že dolgo sem se ukvarjal z mislijo, kako bi si uredil pitalnik, da bi ga lahko uporabljal v medišču tako v zgodnji pomladi kot v jeseni in da bi lahko pokladal čebelam poljubne količine hrane, ne da bi odkrival matično rešetko, jih razburjal s svetlobo in jim odvezemal potrebno toploto. Od nekdaj se mi je zdel zelo prikladen pitalni podstavek za türinški balon. S steklenim balonom samim, pa nisem bil nikoli zadovoljen. Kakor hitro sem našel zanj nad vse praktično nadomestilo v obliki štirioglate, zelo trpežne nizke litrske steklenice za črnilo, sem ga tako rekoč črtal iz svojega inventarja. Saj stane en balon toliko, kolikor pet takih steklenic. Ker so te steklenice iz dovolj debelega stekla in štirioglate, se dajo prav lepo zložiti v primeren zaboj, v katorem lahko varno potujejo s čebelarjem po svetu za pašami. Jasno je, da lahko uporabljamo te steklenice tudi pri pitanju s pločevinastim pitalnikom v okencu ali na dnu plodišča. Ob tej priliki naj omenim še to, da mi je bil iz higienskih razlogov soliden pločevinast pitalnik na steklenico vedno všeč. Steklo in pločevina se da z vodo, sodo in peskom prav lepo očistiti. Mogoče je tudi odstraniti plesni, ki se kaj rade razrastejo tam, kjer čebele ne morejo z rilčkom posušiti površine.

V tehničnem pogledu ni türinškemu pitalnemu podstavku kaj oporekati, vendar ima preozko grlo, da bi v njem lahko stala precej višja in ožja steklenica, kakor je balon, brez nevarnosti, da bi se zvrnila. Razen tega je treba pri pitanju z njim matično rešetko odkriti, kar zopet

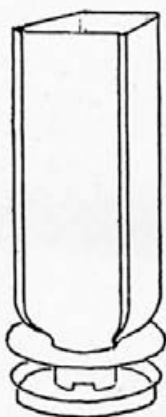
okvirček vložka

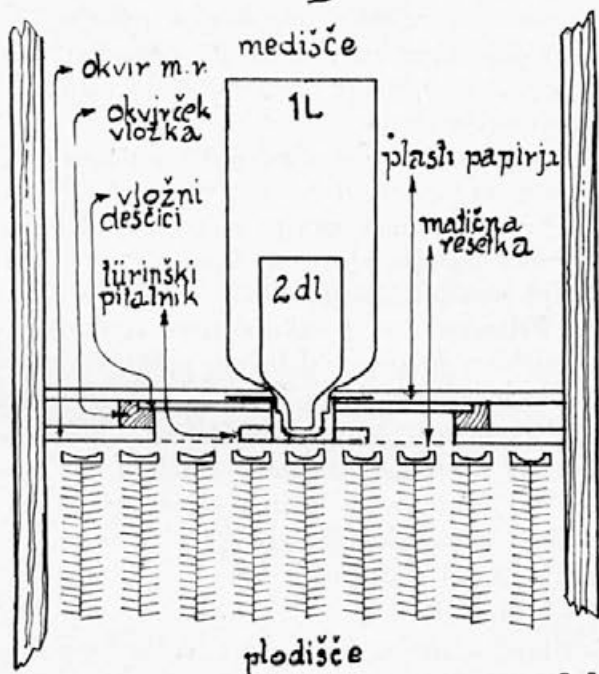
vložni deščici

C

türinški pitalnik
s steklenico

D

M

ni v korist toplotnemu gospodarstvu šibke čebelje družine v zgodnji pomladi. Podstavek bi bilo treba v medišču AŽ-panja tako namestiti, da ne bi prišla nobena čebela nad grlo in da bi tudi steklenica v njem trdno stala.

Problem se mi je posrečilo rešiti s posebnim lesenim vložkom, ki ga položimo namesto sprednje deščice na matično rešetko. V notranji utor vložka vtaknemo po dolgem dve enaki, $\frac{1}{2}$ cm debeli deščici, s polkrožnima izrezoma v sredini, ki objameta gornji del vratu türinškega

pitalnika. Akoravno ta vložek lepo pokrije prvi del rešetke, lahko položimo vrh njega še plast časopisnega papirja, v katero izrežemo nad pitalnikovo odprtino okroglo luknjo za vrat steklenice.

To pripravo in namestitvev pitalnika v medišču, nam pojasnjujejo naše slike. Na sliki A vidimo s pogledom od zgoraj, lesen okvirček, ki je zbit iz kvadratnih letvic 22×22 mm. Letvice imajo na notranji strani 1 cm širok in 6 mm globok utor, kakor na primer okenski okvir za vlaganje šip. Zunanje mere okvirčka so $25 \times 16,5$ cm. Navedene mere lahko spremenimo, kakor pač to zahtevajo dimenzije okvira matične rešetke. Najbolje je, da se notranje mere okvirčka nekako ujemajo s prednjo odprtino v okviru matične rešetke. V glavnem gre za to, da je matična rešetka popolnoma pokrita. Kdor pa bi želel n. pr. jesensko dopitanje zimske zaloge pospešiti, lahko uporabi dve enaki pitalni napravi z dvema litrskima steklenicama, to je za vsako polovico matične rešetke drugo.

Slika B nam kaže dve, pol centimetra debeli deščici, ki sta v našem primeru 23 cm dolgi in 7 cm široki. Vsaka ima polkrožen izrez. Ko deščici vložimo v okvir, se izreza združita v okroglo odprtino s premerom 4 cm. Ta odprtina objame vrat pitalnika toliko tesno, da ne morejo ob strani uhajati čebele v medišče, česar posebno spomladi ne želimo. Primeren les za take deščice nam nudijo stari zaboječki, ki jih pred obdelavo do prave debeline poskobljamo.

Na sliki C vidimo pločevinast türinški pitalnik, ki ga kupimo v trgovini s čebelarskimi potrebščinami. Opozarjam pa, da so pitalniki, ki so sedaj v prodaji, napačno izdelani. Na spodnjem obodu vratu bi morale biti izrezane 3 odprtine, široke vsaj 1 cm in visoke 2—3 mm, da lahko skozi priteka tudi gostejša raztopina v okroglo koritce. Reže, kakršne so sedaj, slabo prečiščena raztopina zamaši in pitalnik ne deluje.

Poslednja slika D prikazuje prerez vložka s pitalnikom in steklenico med uporabo v medišču. Večja litrska steklenica je štirioglata, manjša dvodecilitrska pa valjasta. Manjšo smo včrtali v večjo, da smo prihranili prostor. Z večjo steklenico krmimo jeseni, manjšo pa uporabljamo pri zgodnjem spomladanskem dražilnem pitanju ali pri dodajanju vode, ako čebele zaradi slabega vremena ne morejo ponjo. Nad vložkom je plast časopisnega papirja, ki zadržuje toploto. Pitalnik naj ne sedi z vso težo na matični rešetki, ampak naj visi 1—2 mm nad njo, tako da sta obremenjeni samo deščici vložka. Vložek s pitalnikom, seveda brez steklenice, ostane lahko v panju tudi čez zimo, posebno ako položimo na papir še slamnico. Ko pričnemo spomladi dražilno pitati, odstranimo slamnico in dodajamo klajo v steklenički — me-

dicinki, ki drži 200 cm³. Odprtino pitalnika prilagodimo steklenicam z ožjimi vratovi tako, da okrog vratu ovijemo trak, ki ga izrežemo iz starega kolesnega plašča.

Ob zaključku pogledjmo še prednosti, ki jih ima navedeni način pitanja!

1. Klajo smo pomaknili v topel prostor, ki je le nekaj centimetrov od središča gnezda in dostopen še tako šibki družini.

2. Ker med pitanjem ne odkrivamo matične rešetke, toplota iz krmilnega prostora ne uhaja in čebel s svetlobo sploh ne razburjamo.

3. Ako pitamo tudi podnevi, je nevarnost ropanja zelo majhna.

4. Z dodajanjem vode žejni družini bomo zlasti spomladi mnogo čebelic ohranili pri življenju, ker jim ne bo treba izletavati samo zaradi vode.

Kar sem opisal, sem preizkusil v vseh svojih panjih. Z uspehom sem tako zadovoljen, da ne bom tega načina pitanja več opustil. Preizkusite ga tudi vi in poročajte o uspehu!

POMEN MEDNARODNEGA ZATIRANJA PRŠIČAVOSTI*

DR. L. KOCJAN

Pred desetimi leti je priporočal O. I. P., mednarodni urad za živalske kužne bolezni v Parizu, v katerem je sedaj včlanjenih okoli 45 držav, da naj te države vnesejo pršičavost med kužne živalske bolezni, ki jih je treba prijavljati.

Dne 20. maja 1947 je dr. Morgenhtler na seji mednarodnega urada za živalske kužne bolezni, prečital poročilo o pršičavosti. Po debati med češkooslovaškim in avstrijskim delegatom so bili predloženi sklepi za enotno zatiranje pršičavosti soglasno sprejeti.

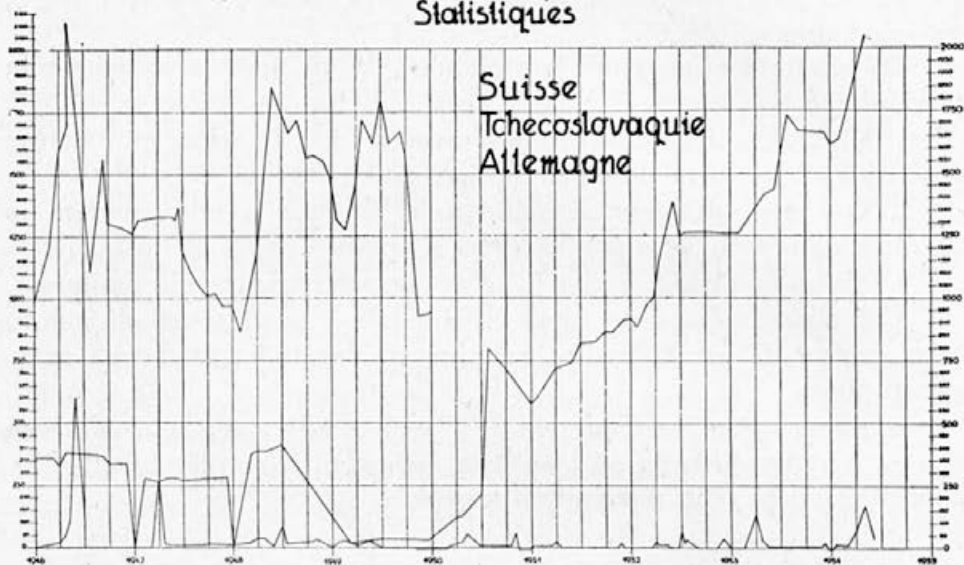
Naj na kratko ponovim te sklepe!

1. Državam priporočamo, da uvrste pršičavost čebel med tiste bolezni, za katere obstaja obvezna prijava, to se pravi med nalezljive živalske bolezni, za katere so predpisana zakonska določila.

2. Potrebno je v vsakem kraju uvesti s sodelovanjem čebelarjev učinkovite profilaktične ukrepe glede pršičavosti. Ti ukrepi naj ustrezajo lokalnim prilikam. Preventiva naj se izvaja skupno z ostalimi nalezljivimi boleznimi čebel.

* Predavanje, ki ga je imel pisec dne 17. avgusta 1956 na XVI. internacionalnem čebelarskem kongresu na Dunaju v Avstriji.

L'acariose d'abeilles au 1947 -1955
Office international des Epizooties Paris
Statistiques

Razširjenje pršičavosti v prvi skupini držav

3. V različnih državah je potrebno:

a) ustanoviti državne zavode odnosno laboratorije za raziskovanje in ugotavljanje čebeljih bolezni.

b) izobraziti inšpektorje odnosno izvedence za čebelje bolezni kot nadzornike v boju proti čebeljim boleznim.

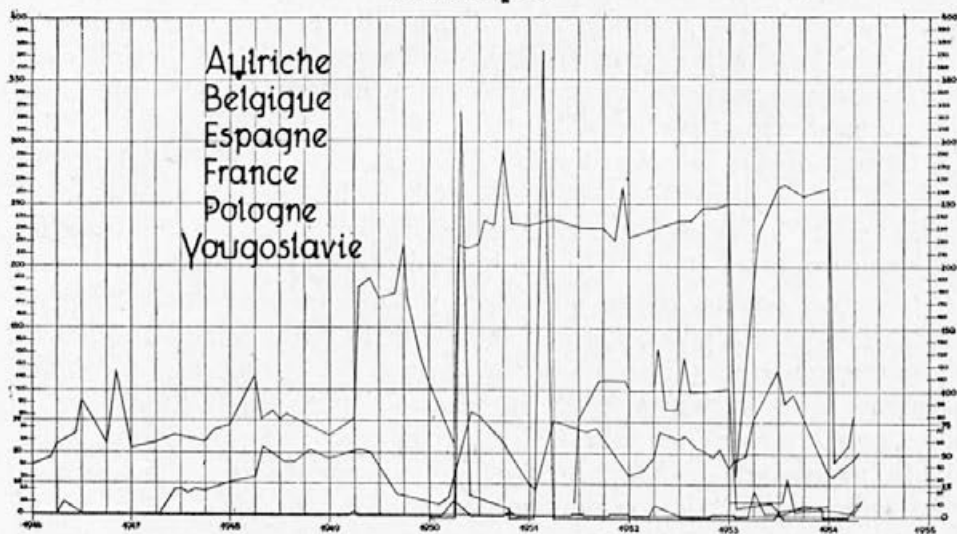
c) zjeti neorganizirane čebelarje v čebelarske organizacije, katerim naj bi bila ta kontrola od pristojnih oblasti zagotovljena.

4. Razširiti je treba zaporo na vse čebelje družine v daljini leta čebele okoli žarišča bolezni.

Sklepi mednarodnega urada za živalske kužne bolezni in zadevni ukrepi posameznih držav pa bodo neuspešni, če se v praksi ne bodo izvajali. Da je temu tako, dokazujejo statistični podatki o pršičavosti v posameznih državah, ki jih objavlja vsakih 14 dni mednarodni urad za živalske kužne bolezni, poleg tega tudi poročila zavodov v raznih čebelarskih časopisih.

Preden analiziramo poročila mednarodnega urada za živalske kužne bolezni v Parizu, moramo naglasiti, da je treba ta poročila zaradi popolnoma svojega načina življenja čebel, ki je odvisno od številnih faktorjev, drugače tolmačiti kot ostala. Prijave enega samega žarišča

L'acariose d'abeilles au 1947 - 1955
Office international des Epizooties Paris
Statistiques

Razširjenje pršičavosti v drugi skupini držav

pršičavosti pomeni, da so v okolici 3 do 5 km, da, celo 7 km lahko še mnogi okuženi čebelnjaki. Nemogoče je nadalje ugotoviti pravi odstotek okuženih čebelnjakov v posameznih državah. To bo možno samo v državah, kjer so pregledali vse čebelje družine v oddaljenosti 2 km od okuženih čebelnjakov, kakor so to napravili ponekod v Nemčiji.

Poročila mednarodnega urada o pršičavosti od začetka obvezne prijave do danes lahko razdelimo v dve skupini.

Prva skupina obsega poročila iz Švice, Češkoslovaške in Nemčije. Te države izkazujejo večje število žarišč pršičavosti.

Druga skupina obsega poročila iz Belgije, Francije, Avstrije, Poljske in Jugoslavije, ki navajajo manjše število žarišč.

Če statistične podatke prve skupine nekoliko natančneje premo-trimo, opazimo da je Švica v letu 1946. javila preko 600 žarišč pršiča-vosti. V mesecu marcu naslednjega leta je javila samo še 250 žarišč. V na-daljnjih letih se je število žarišč še bolj znižalo. Leta 1956 je objavil Zvezni veterinarski urad v julijski številki čebelarskega časopisa »Schweizerische Bienenzeitung«, da so kantoni Geneve Valois zaradi pršičavosti popolnoma zaprti ter da je v skoraj vseh drugih kantonih v nekaterih občinah in v več okrajih odrejena zapora zaradi pršičavosti.

Nadalje je rečeno med drugim: Znotraj zaprtih področij lahko dovolijo kantonalni čebelarski inspektorji na prošnjo transporte čebel. Zapora preneha na predlog pristojnega kontrolnega inšpektorja, če so čebelnjake zaprtega področja zdravili z uradno priznanim zdravilom in če je preiskava zdravljenih čebeljih družin ugotovila, da je pršičavost zatrta. Praviloma je to možno ugotoviti v naslednjem letu po opravljenem splošnem zdravljenju.

Druga država iz prve skupine, *Češkoslovaška* je javila v letu 1946 preko 2100 žarišč pršičavosti. V sledečih letih število žarišč ni nikoli padlo pod 850. Žal po letu 1950 Češkoslovaška ni več pošiljala mednarodnemu uradu za živalske kužne bolezni poročil o gibanju pršičavosti.

Posebno poučna pa so poročila o gibanju pršičavosti iz *Nemčije*. Pričenjajo se s številom 350 žarišč, to število pa se v nadaljnjih letih stalno povečuje. Zakaj je pršičavost v Nemčiji v primerjavi z drugimi državami tako razširjena, lahko razberemo iz poročila dr. Puteanusa, ki ga je podal v Koblenzu leta 1955. V njem pravi: »Po štiriletnih intenzivnih preiskavah v Nemčiji smo ugotovili pršičavost v pokrajinah, v katerih je bila dotlej popolnoma neznana.«

Druga skupina držav ima na kratko povedano sledeče značilnosti:

V *Avstriji* je bilo v aprilu 1949 ugotovljenih 55 primerov, v letu 1951 86 primerov in v aprilu 1954 116 primerov pršičavosti. *Belgija* je javila v letu 1951 13 žarišč in šele leta 1954, da je s pršičavostjo okuženih dvajset čebeljakov. *Španija* je poslala prvo poročilo mednarodnemu uradu za živalske kužne bolezni v Parizu v februarju 1951 z »Aucun cas«, to se pravi, da niso tamkaj ugotovili nobenega žarišča, toda že v aprilu istega leta je javila 324 žarišč. Po enem letu v februarju 1952 pa je to število naraslo na 371 žarišč. V letih 1952 in 1953 Španija ni poročala. *Francija* je od začetka obveznega poročanja o stanju pršičavosti O.I.P. javila v februarju 1947 40 žarišč. Največje število 294 žarišč je bilo javljeno septembra 1951. Dne 15. novembra je bilo registriranih 261 žarišč pršičavosti. V februarju 1954. je bilo javljenih samo še 31 primerov, toda že v prihodnjem mesecu marcu istega leta opazimo močan porast žarišč, ki se odraža v številu 259. *Poljska* je pričela pošiljati prijave šele junija 1952, in sicer je javila 71 žarišč. Maksimum žarišč 133 opazimo leta 1953. Dne 31. januarja 1954 Poljska ni registrirala žarišč pršičavosti; v naslednjih mescih istega leta je zopet javila O.I.P. posamezne primere pršičavosti.

Naj spregovorim nekaj besed še o gibanju in zatiranju pršičavosti pri nas. Že pred dvajsetimi leti sta obiskala naše čebelarje dr. Borchert in dr. Götze. Dr. Götze je ugotovil acarapis externus, se pravi, zunanjo

pršico v nekem čebelnjaku na Koroškem. To obliko pršice sem ugotovil tudi sam leta 1934 na področjih ob reki Dravi. Šele po 20 letih sem našel na istem področju notranjo pršico ter sem pričel z raziskovanjem.

V Veterinarskem zavodu v Ljubljani smo mikroskopsko preiskali v 1955. letu 587 vzorcev z 11.147 čebelami in pri 109 čebeljih družinah ugotovili čebele, invadirane s pršico. V celoti je imelo 56 čebelarjev s pršico invadirane čebele. Od teh je odpadlo 9 čebelarjev na severne pokrajine, kjer smo istega leta zdravili 2274 čebeljih družin. Kar se tiče zdravljenja, so pokazale najnovejše raziskave o acaricidih, t. j. o sredstvih, ki ubijajo pršico in ki sta jih preizkusila L. Bailey in E. Carlsle v Rothamsted Experimental Station, Harpenden, da imamo v klorobencilatu oziroma v folbeksu dobro acaricidno sredstvo. Že prej so Metcalf v Ameriki, Kock v Belgiji, Gubler, Schneider in Gasser v Švici, Giordani v Italiji, Rousseau v Franciji, Hirschfelder in Sachs v Nemčiji ter drugi poročali o dobrem acaricidnem delovanju klorobencilata odnosno folbeksa. V maju in juniju smo zdravili s folbeksom 1015 čebeljih družin v AŽ-panjih in 1295 čebeljih družin v kranjičih. Preiskave vzorcev čebel iz panjev, kjer smo pred zdravljenjem v letu 1955 ugotovili pršičavost, so pokazale razen v enem primeru, da so zdravljene čebelje družine bile brez pršic.

V prvem polletju 1956 so se preiskave čebel podvojile. Pregledali smo 14.711 čebel iz 731 družin zaradi pršice. V 16 čebeljih družinah smo ugotovili s pršico invadirane čebelje družine, ki so izvirale iz severnih krajev Slovenije. V tej pokrajini smo lani od aprila do junija zdravili 2707 čebeljih družin. Na eno uradno ugotovljeno invadirano družino je prišlo 451 zdravljenih družin. Skupno je bilo do sedaj 7920 čebeljih družin zdravljenih s folbeksom. Proti pršičavosti smo nastopali po navodilih odnosno sklepih mednarodnega urada za živalske kužne bolezni v Parizu.

Ugotovitev uspehov zdravljenja je otežkočena po mnenju dr. Kae-serja zato, ker je kontrola zdravljenja iz bioloških vzrokov možna šele po preteku enega leta. V tem času pa lahko pride do nove infekcije, ki je ni mogoče kontrolirati. Poleg tega lahko prenašajo pršičavost čebelji roji iz okuženih področij. V severnih področjih Slovenije smo v letih 1954 in 1955 ugotovili dva pršičava roja.

Na kraju lahko ugotovimo sledeče: Po desetih letih mednarodnega zatiranja pršičavosti drži še vse tisto, kar sta povedala Hruška odnosno Ružička na seji dne 29. maja 1947. Važen je predlog o kilometrski coni okoli žarišča, priporočila dr. O. Morgenthalerja in slednjič resolucija o enotnem zatiranju ene najbolj nevarnih čebeljih bolezni.

S KEHRLEJEM PO JUGOSLAVIJI

EDI SENEGAČNIK

Angleški čebelarški strokovnjak Adam Kehrle, ki je v svojih številnih razpravah o čebeljih pasmah opisal tudi našo sivko in s tem še bolj utrdil njeno slavo, je našim čebelarjem že dobro znan. Ni čuda, da ga je zamikala domovina te čebele in da jo je želel videti in spoznati. Že leta 1952 je prvič obiskal Slovenijo. Tedaj se je seznanil z našimi čebelarji in vzrejevalci matic, o svojih vtisih pri nas pa je obširno pisal ter pohvalil odlično organi-

Pri čebelnjaku tovariša Primca v Dragi pod Krimom

zacija naših čebelarjev, njihove sposobnosti in izredno gostoljubnost naših ljudi. V našem listu smo lahko vse to brali, pa še marsikaj zanimivega o njegovih potovanjih po afriških in azijskih deželah. Leta 1954 nas je hotel znova obiskati, a ga je pot zanesla v Turčijo in tja v Malo Azijo, nato pa na povratku v Grčijo. Tu je spoznal posebno vrsto čebele, ki je bila močno podobna naši kranjski sivki, le da je bila nekoliko večja. Bolj ko se je približeval severni Grčiji in naši meji, tem lepša in daljša je postajala. Ko jo je primerjal z našo kranjico, je spoznal, da mora biti nekje na področju med Srbijo in grškimi gorami še zanimivejša čebela. Prepričan je bil, da bo našel verjetno v kakem odročnem, samotnem in izoliranem kraju visoko v bosenskih, črnogorskih ali srbskih planinah čebelo, ki jo že dolgo išče. To naj bi bila naša prvotna čebela, ki je stoletja živela osamljena in ni prišla v stik s kakršnokoli drugo, že križano čebelo. Ko je govoril o teh svojih

domneval na svetovnem čebelarškem kongresu v Kopenhagenu z urednikom Naprednega pčelarstva, tovarišem Jevtićem iz Beograda, mu je ta povedal, da je v okolici Sjenice v Sandžaku (Srbija) posebna zvrst čebele, ki jo imenujejo po visoki planoti Pešter pešterska čebela, nekateri pa tudi sjenička. Povabil ga je, naj si ogleda te kraje.

Tako se je v Kehrleju porodila želja, da bi raziskal vse južno področje Jugoslavije, začenši v Liki, pa potem preko vseh bosenskih gora tam v Sandžaku in Črni gori. Ta velikopotezni načrt je bilo mogoče izvesti, ker je bil Kehrle navajen potovati po slabih cestah in poteh in ker mu je angleška

Na Gorenjskem nas je v Železnikih gostoljubno sprejel predsednik tamkajšnje družine, tovariš Kemperle

vlada za njegove zasluge na raziskovalnem področju podarila avto najboljše znamke, s katerim je brez posebnih težav prepotoval že vso Afriko, Malo Azijo in ne vem, kaj še vse. Zato smo bili prepričani, da mu tudi naše ceste ne bodo delale težav.

Načrt za to dolgo in naporno pot smo hitro napravili. Vesel sem bil, da smo se znašli pri tem prvič pri skupnem delu s čebelarškim odborom pri GZZ, ki je obljubila, da bo prispevala k stroškom za to potovanje.

Načrt je bil takle: Ogledali si bomo najprej Liko, zlasti pa tiste gorate pokrajine, kamor nihče ne vozi čebel na pašo. Tu bi lahko najhitreje opazili, kakšne so čebele. Potovali bi potem čez Gospić, ki naj bi bil izhodiščna točka za raziskovanja v Liki, v Gračac, Knin, Sinj, Bosansko Grahovo, Livno, potem čez Kupres, ki je za čebelarje zelo zanimiv, v Bugojno, Trav-

nik, Sarajevo in od tod skozi Romanijo in Višegrad ter Priboj v Sjenico. Pot bi nadaljevali od Sjenice v Sandžaku v Črno goro, in sicer preko Novega Pazara v Rožaj, Andrijevico, Titograd, Cetinje, Kotor, nazaj pa bi se vračali ob vsej jadranski obali do Reke. Zares čudovita pot, kajne? Sam Putnik bi si ne mogel izmisliti boljše. Tak izlet bi zvalil celo nečebelarja, saj bi si peš nikdar ne mogel ogledati vseh teh zanimivih krajev. Za čebelarja, ki je mnogo slišal o teh krajih in čudovitih pasiščih, kjer baje »med kar sam teče v panje, kjer točijo včasih noč in dan in sploh ne poznajo drugega opravila«, pa mora biti tako potovanje še vse bolj zanimivo. Seveda sem z veseljem

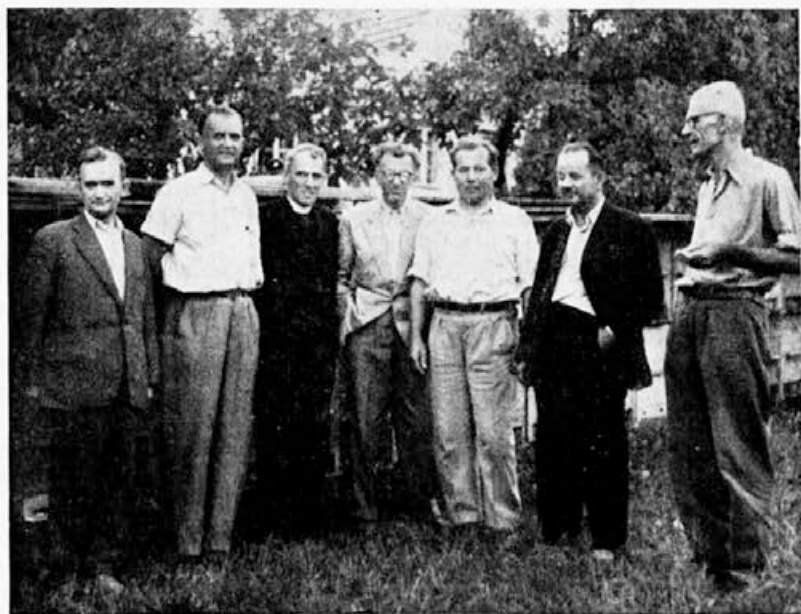

Pod slapom Savice

privolil, da spremljam dragega gosta na tej dolgi poti. V številnih pismih sva s Kehrlejem vse do potankosti določila. Ker je mož silno natančen, povrhu pa še Anglež, sem vedel, da bo treba na marsikaj paziti, tudi na stvari, za katere bi se mi niti ne zmenili. Tako je prišel odločilni dan — 24. julij — ko je prispel v Ljubljano. Spremljala ga je njegova nečakinja Marija Kehrle, navdušena čebelarica, ki živi v Biberachu v Nemčiji, kjer se je bil Kehrle tudi rodil.

Njegov prihod v Ljubljano je bil dogodek za ljubljanske čebelarje. Hitro smo se odločili, kaj vse mu bomo pokazali v nekaj dneh, ki jih je sklenil preživeti v Sloveniji. Naš gorenjski kot je že poznal, prav tako tudi čebelarje. Zato smo ga peljali prvi dan pod Krim, mu pokazali čebelnjak ljubljanske družine in mu povedali, kakšen blagoslov je za nas hoja, kadar pošteno zamede. Obiskali smo čebelarja Primca v Dragi, ki ima zares lep in

vzorno urejen čebelnjak. Na Kehrlejevo željo smo obiskali tudi znanega čebelarja v tem koticu, župnika v Želimljah, ki nas je zelo gostoljubno sprejel in pogostil ter bil res vesel, da lahko pozdravi tako visokega gosta v svoji hiši. Medtem ko smo se pogovarjali, je naš kavalirski tajnik Kopitar, ki se je kot častni spremljevalec kar preveč smukal okrog Kehrlejeve dvajsetletne nečakinje, zagledal na oknu čudovito lepe gorenjske nageljne. Kot bi trenil, jih je nekaj utrgal in že podaril lep šopek naši mladi gostji ter obenem razložil, kaj vse to pri nas pomeni. Dekle je sramežljivo zardelo in bilo v zadregi za odgovor. Toda le za trenutek. Že se je sklonila k meni

S predstavniki hrvatskih čebelarjev v zagrebški okolici. — Na sliki od leve: urednik Katalinić, Vukelić, dr. Ivo Tomašec, prof. Senegačnik, Simić in Vukelićev prijatelj

in mi na tihem dejala: »Res škoda, da vaš tajnik ni trideset let mlajši!« Obiskali smo še nekaj drugih čebelnjakov. Med njimi je bil prav gotovo najlepši Aličev. Kehrle se ni mogel načuditi podjetnosti naših ljudi, ki žrtvujejo prav vse, da bi imeli lepo urejene čebelnjake.

Seveda smo zavili tudi v Iški Vintgar in pokazali gostom ta slovenski pokrajinski biser, ki je skoraj v neposredni bližini Ljubljane. Dan je bil tako lep, da bi ga znal opisati samo pesnik. Zdelo se mi je, da hoče narava sama prav ta dan pokazati dragim gostom svoje čare: čudovite smrekove in hojeve gozdičke z modrim nebom nad njimi, skrivnostno žuborenje potočka in tisto prelepo gozdno tišino in mir, po katerem mi trudni meščani tako hrepenimo. Naša gosta sta vse to videla in čutila. Vidno zadovoljstvo jima je sijalo iz oči, njuno razpoloženje pa se je še stopnjevalo ob izvrstnem pri-grizku in odlični kapljici. Ob njej so se nam še bolj razvzljali jeziki in

začeli smo razdirati »pametne«. Naš tajnik Kopitar je žel s svojimi dovtipi pravo navdušenje in gosta ga kar ne moreta pozabiti. No, saj dobro vemo, kaj vse znajo povedati čebelarji, kadar so dobre volje.

Drugi dan je avto drsel proti Kamniški Bistrici. Na poti smo si ogledali več čebelnjakov in se ustavili tudi pri čebelarju Zupancu v Jaršah. Povsod so nas bili ljudje veseli in nas hoteli pogostiti. Nam pa je bil čas odmerjen in smo morali dalje. Kehrleju je bilo mnogo do tega, da bi videl kako plemenilno postajo. Na Gorenjsko ni želel iti, ker je tam že bil, zato smo šli v Kamniško Bistrico, kjer so bile takrat Strgarjeve čebele. Čebelar Meglič nam je prijazno razkazal nekaj plemenilčkov, a plemenilna postaja to ni bila, saj je bilo tu kakih 50 družin na paši. Odkritosrčno priznam, da me je bilo na tistem sram, da Slovenci ne premoremo vzorne plemenilne postaje in da v resnici ne moremo ničesar pokazati. Tudi Kehrle mi je pozneje to povedal in nam ni štel v prid, da smo delo na tem področju tako zanemarili. Povedal sem mu, s kako navdušenostjo smo po vojni postavljali plemenilne postaje in koliko dobrih vzrejevalcev smo vzgojili, a je delo potem popolnoma zaspalo. Govoreč o naših vzrejevalcih, je pohvalil Gorenjce, zlasti pa Bohinjce, ki so po njegovem mnenju naši najboljši vzrejevalci zares različnih matic.

Zvečer smo se zbrali ljubljanski čebelarji v dvorani hotela Bellevue, da pozdravimo gosta in prisluhnemo njegovi besedi. Tokrat se je zbralo zares precej čebelarjev. Prišli so celo tisti, ki jih sicer nikdar ne vidiš na sestankih. Prišli so tudi zastopniki odbora za čebelarstvo pri GZZ in mnogi njihovi čebelarji. Res je bilo lepo, da smo tedaj prvikrat pokazali svojo enotnost pred tujcem, ki tako zelo ceni naše čebelarstvo. V svojem pozdravnem govoru je profesor Raič poudaril, da Kehrle ni več naš gost, temveč prijatelj, ki ga slovenski čebelarji visoko cenijo. Srečni so, da ga lahko pozdravijo spet v naši domovini ter mu želijo srečno pot po Jugoslaviji in seveda tudi mnogo uspehov. Nato so postavljali čebelarji različna vprašanja z vseh mogočih področij čebelarstva, o paši, o boleznih, zlasti nosemi in pršici; seveda smo ga vprašali tudi za mnenje o naši sivki. Izjavil je, da je naša kranjica predstavnica odlične čebelje pasme, ki bi bila lahko za osnovo pri križanju različnih čebeljih pasem na poti k najboljšemu čebeljemu plemenu. Pohvalil je zlasti kranjske trote, ki so se izredno izkazali pri parjenju z italijanskimi maticami. S temi križankami so v Buckfastu dosegli največje donose. Nič čudnega ni, da so se čutili prisotni čebelarji kar nekam počaščene in vzvišene ob tej pohvali in da so se zlasti starejši in sivolasi nekam muzali. Nasmihali so se in dejali: »Vidite, še drugod priznajo, da so kranjski troti možje od fare!« Kajpada sem Kehrleju tudi to prevedel v angleščino. Od srca se je nasmejal s svojo nečakinjo vred.

Še nekaj nam je položil na srce in prav je, da tudi to povem. Dejal je: »Vaša čebela je to! Čuvajte jo in bodite ponosni nanjo! Meni se zdi, da jo vse premalo cenite.« Čebelarjem, ki jim je pri srcu naša čista sivka, so zarele oči od veselja nad takim priznanjem. Še pozno v noč smo se živahno pogovarjali o vsem mogočem. Ko smo se razšli, je vsakdo priznal, da je bil to zares lep večer.

Naslednji dan smo se napotili v Bohinj, in sicer čez Jelovico po novi cesti, ki so jo bili zgradili pred leti. V Škofji Loki smo se ustavili pri Vir-

mašanu, v Selški dolini pa v Železnikih pri predsedniku tamkajšnje družine Kemperlu. Sprejel nas je bil sila gostoljubno in Kehrle ni mogel verjeti, da so naši čebelarji tako navdušeni nad njegovim prihodom. Pot čez Jelovico je bila za nas vse izredno zanimiva, saj smo se vozili prvič po njej. Ustavljali smo se ob čebelnjakih, ki jih ima tu kranjsko čebelarstvo društvo. Radi bi obiskali znanega čebelarja Filipa Gartnerja, pa nam to ni bilo mogoče zaradi smrti v njegovi družini. Gostoma smo pokazali tudi vas Dražgoše in jima povedali o njeni žalostni usodi med vojno. V gozdovih ob cesti smo videli mnogo medovitih rastlin, zlasti pa nas je zanimal vijolično-rdeči ciperc (kiperc ali tudi vrbovec — *Epilobium angustifolium*). Kar nankrat smo se znašli na bohinjski strani. Kehrle ima odličen čut za orientacijo, kot menda vsi šoferji. Ko smo zavili v dolino, nam je dejal: »Vidite, tu pelje cesta k Strgarju in Sušniku!« Ustavili smo se v hotelu »Zlatorog«, kjer sta gosta občudovala lepoto Bohinjskega jezera. Popoldne smo si ogledali še slap Savice, na povratku v Ljubljano pa smo se ustavili na Bledu. S čolničem smo odpluli na otok, vmes pa zapeli: »Po jezeru bliz' Triglavac«. Seveda sem gostoma povedal, da je to najlepši biser naše ožje domovine, biser, o katerem je dejal Prešeren:

Dežela Kranjska nima lepš'ga kraja
kot je z okol'co ta podoba raja.

Oba gosta sta bila vznemirjena nad lepoto naše dežele in nad njenimi ljudmi. Kehrlejeva nečakinja je vzkliknila: »To je druga Švica!« Dobre volje in polni najlepših vtisov smo se vrnili v Ljubljano, da se po trudapolni vožnji odpočijemo in pripravimo na dolgo pot proti jugu.

(Dalje prihodnjič.)

ČEBELARSKA NAVODILA

EFER

V zimskih dneh, ko ni pri čebelah kakih posebnih opravil, naj pripravi čebelar vse potrebno za čebelarjenje v naslednjem letu. Prebiranje čebelarških listov in knjig — imamo jih že lepo število — ne bo škodilo nikomur, niti začetniku niti tistemu, ki čebelarji že več let, saj se človek uči vse do smrti. Če ti le dopušča denarnica, si nabavi strokovne knjige ali si jih izposodi pri prijatelju, naprednejšemu čebelarju. Včlani se pri čebelarškem društvu, da postaneš naročnik Slovenskega Čebelarja, ki ti bo s svojimi nasveti in strokovnimi članki pomagal premostiti tvoje začetniške težave. List prebiraj redno, počasi in pazljivo, če pa česa ne razumeš, se obrni na starejšega čebelarja, da ti pojasni.

Ako imaš torej, dragi začetnik, dobro voljo in veselje do čebelarstva, premisli že sedaj, kako nameravaš čebelariti. Dogovori se s kakim znanim čebelarjem, da ti spomladi proda panj čebel, bodisi kranjiča, bodisi AŽ-panj ali pa kak zgodnji roj. Začni z malim, kajti le iz malega raste veliko.

Tako imaš zagotovljeno kravico, zdaj si pa preskrbi še štalico! Ako nameravaš kupiti stare panje, bodi previden, da si ne nakoplješ bolezn.

Bolje storiš, da daš delati panje kakemu natančnemu mizarju, zlasti, če je ta tudi sam čebelar, ali pa, če si toliko mojstra, da si jih izdelal sam. Vse mere v panjih morajo biti enake, prav tako tudi njih premični deli in satniki, sicer boš imel pri vsakem pregledu čebel le sitnosti in jezo. Kupi si vsaj en nov AŽ-panj, po njem pa si daj napraviti ostale. V knjigi »Naš panj« boš našel vse potrebne mere in natančna navodila, kako ga je treba narediti. Obod panja in vrata (prednje končnice ne!) premaži s karbolinjem, znotraj pa dno panja in vse stike z vročim firnežem. Karbolinej izgubi preko zime na prepihu neprijeten vonj, prepreči pa, da se panja ne lotijo črvi. Sprednjo končnico panja prepleskaj belo, črno, rumeno ali pa modro, ker čebele, kakor so dognali, dobro razlikujejo le te barve. Toda ni dovolj, da prebarvaš s temi barvami zgolj verande. Bolje je, da je vsa čelna stran iste barve, ker se čebele lažje orientirajo, posebno pa mlade matice, ko se vračajo v panje s prahu. Na sprednjo končnico vsakega panja pritrdi številko ali jo naslikaj s šablono, z isto številko pa zaznamuj tudi vse panjeve premične dele in panj zadaj na vraticih. Tako boš takoj vedel, h kateremu panju spadajo posamezni deli; prihranil si boš nič koliko jeze, posebno kadar boš prepeljal čebele na pašo. Ako boš začel čebelariti z roji, si nabavi satnice! Poprosi soseda čebelarja, da ti pokaže, kako jih vdelaš v satnike.

Za en ali dva panja se ti še ne spleča graditi čebelnjaka. Pri hiši boš že našel kak kotichek v zavetju, kamor boš postavil svoje začetniško bogastvo. Šele čez leta, ko boš število družin podvojil ali potrojil, si boš omislil tudi čebelnjak.

Teden dni po Novem letu so se čebelice dodobra spreletele in očistile — brez skrbi bodo prestale kak mesec brez trebeža. Toplo odete in z zadostno zalogo hrane ne rabijo drugega kot mir. V zimski gruči vznemirja čebele vsak najmanjši ropot: miši s škrtanjem in tekanjem, mačka, ki jih preganja, kokoši, ki brskajo pred čebelnjakom, ptice (žolne, sinice), ki kljujejo po panjih ali bradah, veje, ki v vetru tolčejo po strehi ali stenah čebelnjaka, pa tudi čebelar sam, če odpira panje brez potrebe. Poskrbi že jeseni, da ne pride med prezimovanjem do takih motenj. Vsa nepotrebna ropotija mora iz čebelnjaka. Čebelnjak naj ne bo kašča, ropotarnica, drvarnica ali celo delavnica! Mišim nastavi pasti, izdelaj vse luknje, da ne bo mogla mačka v čebelnjak, kokoši preganjaj, sinicam nastavi krmilnice in pripri panjem brade, da ne bodo sedale nanje, pa tudi zato, da ne izvabijo sončni žarki čebel v prezgodnji grob. Ptice preženeš lahko tudi s strašili. Nekaj kurjih peres obesi na vrvi pred čebelnjak! Že najmanjši vetrič jih zamaje in s tem plaši. Tudi otroci naj ne kriče ali razgrajajo okoli čebelnjaka. Ako pa že hočeš zvedeti, kako je z družinami v panjih, ne odpiraj vrata, temveč prisluškuj pri žrelih. Če slišiš slabo, uporabljaj pri prisluškovanju papirnat tulec ali gumasto cevko. Le v skrajnem primeru potrkaš narahlo s prstom po panju in poslušaj: čebele bodo rahlo zabrenčale in se takoj umirile — družina je v redu; če pa tudi na močnejše trkanje ni odziva, potem je družina bržkone padla. Tak panj odpri natihoma in ga preglej! Družina je lahko umrla od lakote, pa čeprav je še imela med v satju. Med, na katerem se je družina jeseni ugneznila, je pozimi porabila, v mrazu se pa ni mogla premakniti čez sate. Mogoče je vzrok smrti kužna bolezen. Tedaj je treba

čebele sežgati ali zakopati in satje prekuhati. Da ne vznemirjaš ostalih družin v zimskem počitku s prekladanjem panjev in ropotanjem, odloži razkuževanje vsaj do prvega pomladanskega izleta!

Družina, ki neenakomerno brenči, je brčkone osirotela. Zapomni si jo in se prepričaj o tem pri prvem izletu čebel. Če izletavajo čebele kljub mrazu, a niso grizave, trpe žejo. Malo snega, ki ga porineš skozi žrelo, bo hitro umirilo žejno družino. Mrtvice, ki leže za žrelom, izbrskaj s peresom ali ukrivljeno žico, zaledenela žrela pa odtajaj z razbeljeno železno paličico!

Ako se taka in podobna vznemirjanja ponavljajo, zapuste čebele zimsko gručo in izven nje otrpnejo. Spomladi najdemo potem na tleh panja ali na lepenki obilo mrtvic. Tudi použijejo več hrane kot sicer. Njih črevesje se zaradi tega hitro polni z neprebavljenimi snovmi. Če ne morejo blata več zadržati, zlezejo iz panja, da se otrebijo ali pa store to kar v panju. Tako nastane griža ali izbruhne celo nalezljiva bolezen nosestavost. Grižo pospešuje tudi zazimljenje na neprimernem medu (hoja, kostanjevec, mana), česar se pa letos skoraj ni bati, ker hojevca, z redkimi izjemami, nimamo v panjih, saj so morali skoraj vsi čebelarji pičle zaloge ajdovca dopolniti s sladkorno raztopino.

Ko nastopi toplejše vreme in pričakuješ, da se bodo čebele trebile, odstrani sneg s strehe čebelnjaka! Odkidaj pa ga tudi pred čebelnjakom, natrosi na tla listja, slame, žaganja, pepela ali senenega drobirja, da ne bodo sedale čebele na goli sneg, kjer bi otrpnile.

Navadno se že v februarju ozračje za krajši čas toliko segreje, da se dvigne toplomer v senci na 10—12° C. Ta toplota, še bolj pa sončni žarki, izvabijo čebele na prvi izlet, ki so ga vso dolgo zimo tako težko pričakovale. S tem se začno tudi prva čebelarjeva opravila. Najprej odstrani pri panjih zapahe in odpri žrela na stežaj! Kmalu začno čebele izletavati in se spreletavati po toplem ozračju, med letanjem se pa znebijo blata, ki se je nabralo v njihovem črevesju. Opozori domače in sosede, da ne izobešajo tedaj perila, sicer bo vse popackano od rjavega trebeža. Opazuj, kako se čebele obnašajo pri tem izletu: panj, pri katerem čebele lazijo po bradi in končnici, je sumljiv, da je osirotel. Ne delaj si skrbi, če kaka družina ne izletava, a zadovoljno šumi; ta še ne čuti potrebe za izlet.

Ko se čebele spreletavajo, preglej panje kar na hitro tudi odzadaj! Izvleci iz njih podložene lepenke in jih osnaži. Kaj ti pokaže drobir na lepenki, je popisano v zadnji številki lanskega letnika Slov. Čebelarja. Delaj pa naglo, da gnezd premočno ne razhladiš, saj imajo družine večinoma že prvo zalogo. Pri sumljivih družinah se prepričaj na hitro o zalogi medu! Če je ta pičla, jim dodaj kak meden sat ali pa naliž v prazen sat topel razredčen med (1 kg medu, ¼ litra vode)! Prav tako nakrmi grizave družine, katerim izmenjaj močno ponesnaženo satje s čistim, medenim! Družino, ki je oslabela, pridruži sosednji družini, prav tako tudi osirotelo! Če je osirotela družina še močna, pa ji raje dodaj rezervno matico z njenimi spremljevalkami vred! Mokre panje obriši s krpo, mokre slamnice in vrataca posuši na soncu! Po tem bežnem pregledu zopet zapaži panje in jih skrbno zadelaj; za uspešen razvoj zalege rabijo zlasti spomladi mnogo toplote.

Mrtvice in drobir presej skozi primerno sito; presejani drobir stresi med voščine, mrtvice pa zakoplji ali sežgi, da se ne razširi kaka bolezen.

S toplo vodo in sodo izmij blatne madeže s končnic panjev, ker jih boš kasneje, ko se bodo posušili, težko odstranil. Če tega ne storiš, bodo madeži zgovorno pričali o tvoji »pridnosti«.

Okoli prvega izleta vznikne v panjih novo življenje. Matjica, ki jo začno čebele izdatneje pitati, zaleže nekoliko celic sredi gnezda, najprej na eni, potem pa na istem satu še na drugi strani. Nato se vrne zopet k prvotni zalegi in jo nekoliko razširi. Kasneje postopoma zaleže tudi sosednje sate. Čim več je zunaj paše, tem bolj se širi zalega v panju. Posebno dobrodošla je sedaj obnožina. Da brez nje ni napredka, vidimo zlasti v deževnih in hladnih pomladih, ko se kljub zadostnim zalogam medu družine ne razvijajo. Jesenska obnožina je pošla, nove pa ni. Če je ni ali če je čebele zaradi slabega vremena ne morejo nabirati, moraš seči po kakih nadomestkih. Z raznimi poskusi so ugotovili, da kvas in sojeva moka še najbolj nadomeščata naravno obnožino. Te nadomestke lahko pokladaš v panju v obliki testa, za kar zmešaj 6 delov sojeve moke z 1 delom kvasa, vse skupaj zamesi s sladkorno vodo (2 : 1) in dodaj nekoliko 90 %-nega vinskega špirta, da se testo prehitro ne skvari. Nad satje ali nad matično rešetko položi vsakih 10 dni po pol kilograma testa v prav tanki ploščici na pergamentnem papirju.

Kolikor bolj se večajo krogi zalege, toliko bolj kopni hrana. Rana pomlad povzroči prekomerno in prezgodnje zaleganje. Ako nastopi kasneje zopet mraz, lahko ostane del zalege izven gnezda in odmre. Take družine le počasi napredujejo, ker odmre v začetku več čebel, kot pa se jih izleže. Pozneje se seveda ta izguba izravna s podmladkom in šele tedaj začne moč družine naraščati. Mlade čebele se posvete le opraviлом v panju, starejše pa izletavajo na pašo in po vodo.

Kakega toplega sončnega dne v marcu se odloči za glavni pregled družin! Tudi to delo opravi čim hitreje! Panji naj bodo odprti čim manj časa, da se gnezdo preveč ne ohladi. Pri tem pregledu se prav posebno zanimaj, kako je z medenimi zalogami, zalego in z matico. Natihoma odpri vratca panja, odstrani slamnico in jo daj sušit na sonce, nato pa odstrani še okence. Če se čebele pri tem razburjajo, malo počakaj, da se umirijo. To naj velja za vsak pregled. Tudi ne rabi preveč kadilnika, ker bi s tem čebele samo pregnal v sprednji del panja, kjer jih potem nič koliko zmečkaš, ko vtikaš sate nazaj. Najprej izvleci lepenko, si jo bežno oglej in jo položi na stran! Potem izvleci krajni sat z leve ali desne, najbolje tam, kjer ne sede čebele, in ga postavi na kozico! Ostale sate pa potegni le deloma iz panja! Medu mora imeti družina najmanj še 4 kg, zalego pa strnjeno in razvrščeno v lepih krogih. Če je zalega raztresena, mešana s trotovino ali celo grbasta, ti ni treba iskati matice, ker že lahko po tem presodiš njeno kakovost. Ako gnezdo ni v sredi, prestavi nekaj nezaleženih satov z enega kraja panja na drugega. Ako zaseda družina 4 ulice ali manj, je slabič; moral ga boš združiti. Dobra je družina, ki zaseda 5 ulic, odlična pa, če zaseda 6 ali več ulic. Prazno satje odstrani iz panja in utesni plodišče! Pokraj zadnjega sata vstavi ločilno desko, prazen prostor za desko pa zatlači s časopisnim papirjem. Družino, ki je obolela za grižo, preseli v prazen panj, ki si ga prej segrel s toplo opeko ali s spajalno svetilko. Ponesnaženo satje odstrani, v novo dodano satje pa nalij, če ni medeno, sladkorno raztopino! Prav tako

preseli nosečave družine, okuženi panj pa takoj umij z vrelim lugom in ožgi še s spajalko! Po opravljenem delu zapri okence, vlažne stene panja in vratca obriši s suho čunjo, vstavi osušeno slamnico in panj zapri!

Ko si tako pregledal vse družine, si oglej še lepenke! Množina mrtvic je večkrat varljiva, ker jih nekatere družine odneso iz panja, druge pa ne. Včasih najdemo med drobirjem jajčeca; če je zalega sicer v redu, ni to nič hudega. Morda jih je izgubila matica ali pa so jih izmetale čebele zaradi pomanjkanja obnožine. Lepenke nato očisti in shrani! V panje jih ne dajaj več, zato pa večkrat ostrugaj njih dna z grebljico, kajti čebele še niso dovolj močne, da bi same skrbele za snago. V odpadlem drobirju na dnu panja se zarede ličinke voščene vešče in že marsikatera šibkejša družina je postala njih žrtev. Ne pozabi pa tudi na satje, ki ga hraniš v omari. Dokler ga ne uporabiš v mediščih, ga moraš večkrat zažveplati.

Zgodi se, da je kaka družina ušiva. Uši uničiš najhitreje takole: zvečer položi pod sate papir, prav tako velik kot je dno panja, nanj pa natresi za žličico zdrobljene kafe. Zjutraj potegni papir iz panja in ga sežgi!

Svetujem ti, dragi čebelar, da sedaj čim manj brskaš po panjih! Posnemaj raje naše kranjičarje, ki so že po obnašanju čebel na bradah znali presoditi, kaj se dogaja v družinah. Obnožinske grudice, ki jih prinašajo čebele s prvih cvetk, ti povedo, da goji družina zalego, da je matica zdrava in zalega v redu. Ob dobri paši izleti čebela naravnost in brez obotavljanja iz žrela, ob slabi se ji pa nič preveč ne mudi. Prašenje mladice zgodaj popoldne je znak, da je družina v pravilnem razvoju. Slabo znamenje pa je, če čebele nemirno tekajo po bradi in žalostno pošumevajo — bržkone so brez matice.

Zdaj ti mora biti prva skrb, da čebele ne bodo stradale. Če imajo premalo hrane ali so sploh vso porabile, jim takoj priskoči na pomoč! Stradajoče čebele izpijejo zalego in pomečejo na tla bele srajčke, ki jih najdeš potem na lepenki med drobirjem, pa tudi na bradah. Jasno je, da sestradane družine zelo zaostanejo v razvoju in se po več tednov ne opomorejo. Daj jim nekaj medenih satov! Če jih nimaš, jim pokladaj razredčen med ali pa sladkorno raztopino (1 : 1)! Ne pitaj pa z medom tujega izvora, če nisi popolnoma prepričan, da ni okužen s klicami kake čebelje bolezn ali s torulopsis glivicami, ki okužijo še drug med, da postane neužiten. Med pokladdanjem pripravi žrela, da ne povzročiš ropanja. Ob toplejših dneh, ko ni paše, čebele kaj rade stikajo okoli tujih panjev. Ropanim panjem zoži žrela, da morejo skozi ozko odprtino le posamezne čebele, žrela zastrji z zrealcem ali šipo, brade pa namaži z razredčeno karbolno kislino ali petrolejem! Če to ne pomaga, odnesi panj za dan, dva v klet ali v kak drug temen in hladen prostor!

Mnogo čebel se izgubi spomladi, ko iščejo vodo. Zato ne pozabi postaviti v bližini čebelnjaka primeren napajalnik na tekočo vodo. Iz pokrite posode, obešene na kolec, naj voda počasi kaplja na poševno nagnjeno desko, da jo lahko srkajo čebele iz vlažnega lesa. Od časa do časa desko temeljito operi z lugom in krtačo, da preprečiš raznašanje kužnih bolezenskih klic. Čebele navadiš na napajalnik tako, da namažeš spočetka desko z medom.

Naslednja opravila boš moral odložiti na kasnejši čas, ko se bo toplota že kolikor toliko ustalila.

OB IZIDU PRIROČNIKA »PRAKTIČNO ČEBELARJENJE«

V. BENEDIČIČ

Izšla je nova čebelarška knjiga — priročnik za praktično čebelarjenje, na katerega so čebelarji že dolgo čakali. Kakor beremo v predgovoru te čebelarške knjige, je dala zanjo pobudo založba »Kmečka knjiga«.

Pisca knjige ing. J. Riharja čebelarjem ni treba predstavljati. Poznajo ga po predavanjih in tečajih, ki jih je imel po mnogih krajih Slovenije. Vemo, da je izkušen čebelar-praktik, ki dobro pozna tudi čebelarško teorijo. V dobi svojega naddvajsetletnega čebelarjenja je zrastel s skladovnico AŽ-panjev, ki jih uspešno oskrbuje in prevaža na pašo tudi v druge republike. Omenim naj še, da dela že nekaj let v Kmetijskem inštitutu Slovenije kot strokovnjak za čebelarstvo in da predava o tem predmetu na fakulteti za agronomijo in gozdarstvo.

V knjigi nudi pisec na poljuden, pregleden in razumljiv način znanje, ki je potrebno čebelarju praktiku. Pa tudi čebelarju-začetniku je posvečeno posebno poglavje. Čebelarje, ki si tega priročnika niso nabavili, bo gotovo zanimalo, kakšna je njegova vsebina in na katera vprašanja jim daje odgovore. Knjiga ima 308 strani. Pisec je razdelil snov na 12 poglavij, ki so naslednja:

I. *Kratka zgodovina čebelarstva* (obsega 15 strani). Racionalizacija čebelarstva. Razvoj našega čebelarstva v zadnjih stoletjih.

II. *Pomen čebelarstva v narodnem gospodarstvu* (5 strani).

III. *Iz življenja čebelje družine* (40 strani). Gnezdo čebelje družine. Toploča in čebele. Nauk o partenogenezi. Matica. Trot. Čebela. Prašenje in zračenje. O nekaterih nenavadnih pojavih v čebelji družini. Čebelja hrana. Življenje čebelje družine med letom. Zima gre h kraju. Matica začne zalegati. Čebele rojijo. Družine si nabirajo zaloge. Priprava za zimo. Življenje v zimski dobi. Delovni koledar čebele in čebelarja.

IV. *Čebelja paša* (10 strani). Pregled najvažnejših medovitih rastlin. Rastline, ki so potrebne za razvoj in vzdrževanje hrane. Čebelja paša in velikost čebelarstva.

V. *Čebelarški inventar* (15 strani).

VI. *Oskrbovanje čebeljih družin* (98 strani). Temeljna načela uspešnega čebelarjenja. Zazimovanje. Čebelarjeva opravila v zimski dobi. Izzimljenje in prva spomladanska opravila. Malo rojev — več medu. Obnova gnezda in pridobivanje voska. Izkoriščanje paše — točenje. Obnova matic. Odbiranje pri čebelah in vzreja matic. Izmenjava in dodajanje matic. Razmnoževanje družin z narejenimi roji. Čebelarjenje na roje.

VII. *Bolezni čebel* (23 strani). Huda gniloba. Pohlevna gniloba. Mešičkasta zalega. Značilne razlike pri ugotavljanju obolele čebelje zalege. Nosemavost. Pršičavost. Počrnelost. Majska bolezen. Griža. Kako pošiljamo čebeljo zalego ali čebele v preiskavo.

VIII. *Čebelji škodljivci* (7 strani). Voščena vešča. Čebelja uš. Mravlje. Ostali sovražniki čebel (ptice, triunguline, pršice, slaminar, sršeni, ose, smrto-glavec, pajki).

IX. *Zaščita rastlin in zastrupitve čebel* (5 strani).

X. *Čebelji proizvodi* (17 strani). Med. O satju, voščinah in vosku. Ostali čebelji proizvodi.

XI. *To in ono začetniku v pomoč* (18 strani). Kdo naj čebelarji. Kako začnemo čebelariti. Lega čebelnjaka. Izbira okoliša za čebelarjenje. Nekateri vaje in spretnosti. Kako se izognemo pikom. Kako čebele pomirjamo. Kako ravnamo pri pikih.

XII. *Posebna poglavja iz čebelarstva* (42 strani). Krmljenje. Ropanje. Prevažanje čebel. Preseljevanje kranjiča v AŽ-panj. Izboljšanje čebelje paše. Oprraševanje kmetijskih rastlin. Posebni načini zazimovanja. Označevanje matic. Shranjevanje oplemenjenih matic. Suhe čebele. Razpošiljanje matic. Pleskanje in označevanje matic. Nadomestki cvetnega prahu.

Knjiga »Praktično čebelarjenje« je po izjavi našega čebelarskega strokovnjaka L. Debevca standardno delo, ki nudi vsakemu čebelarju mnogo novih preizkušenih pravil in nasvetov. Zato sem mnenja, da bo zelo dobrodošla ne samo izkušenim čebelarjem, ki želijo uspešno čebelariti, temveč prav tako čebelarjem začetnikom. Dobrodošel bo ta čebelarski priročnik tudi kmetijskim tehnikom in drugim čebelarskim predavateljem, saj jim nudi knjiga v zgoščenih obliki v glavnem vse, kar je treba vedeti iz biologije čebel, o njihovi oskrbi in opráševanju kmetijskih rastlin.

Posebnost tega dela je tudi v tem, da je pisec upošteval pri obravnavanju praktičnih vprašanj izkušnje mnogih naših praktikov, ki so na ta ali oni način doprinesli k svojstvenemu načinu čebelarjenja v AŽ-panju. Tu najdemo imena A. Žnideršiča, J. Verbiča, H. Peternela, D. Juga, S. Raiča, F. Lakmajerja, A. Bukovca, V. Martelanca, v njem govorijo J. Gosposvetski, M. Gjura, J. Vales J. Strgar, F. Kirar, M. Rožman, bratje Babniki, N. Grom in še mnogi drugi.

Iz virov, ki jih navaja pisec na koncu knjige, je razvidno, da je predelal pri pisanju tega dela literaturo številnih pomembnejših tujih čebelarskih piscev, ki so prispevali k napredku čebelarske vede in tehnike ter so bralcem Slovenskega čebelarja večinoma že znani: A. Alfonsus, C. L. Farrar, K. Freudenstein, G. Götze, T. Jevtič, R. Jordan, E. Leuenberger, A. Ludwig, H. Peschetz, G. Sklenar, T. Weippl, E. Zander, A. Büdel, B. Geinitz, G. E. Taranov in drugi.

Pri obravnavanju posameznih opravil je skušal pisec vskladiti čebelarsko vedo in tehniko ter dati prednost biološko utemeljenemu načinu čebelarjenja. Saj je znano in izkušnje nam to potrjujejo, da dosegamo v čebelarstvu največje uspehe le, če upoštevamo tudi instinkte čebelje družine.

V knjigo se je vrnilo tudi nekaj napak. Tako sta sliki na strani 30 in 198 obrnjeni. V tabeli na strani 65, kjer je naveden običajni in možni čas cvetenja najvažnejših medovitih rastlin, mora stati v 11. vrstici »mana na hrastu«. Dalje je nekaj manjših tiskovnih napak, kot n. pr. na strani 46 »železnem satju« namesto pravilno »zaleženem satju«.

Zelo prijetno poživljajo vsebino knjige tudi citati znamenitih domačih in tujih čebelarjev ter narodni reki, ki stojijo na začetku vsakega poglavja.

Knjiga je vezana v polplatno in je okusno opremljena. Tiskana je na belem papirju in s primernimi črkami. Manj važna poglavja so tiskana v petitu. Besedilo pojasnjuje 138 slik, grafikonov in črtežev. Knjigo je založila »Kmečka knjiga«, stane 850 din ter se dobi v vseh knjigarnah in v prodajalni »Medex« v Ljubljani.

NENAVADNI ČEBELARSKI DOGODKI

S. RAIC

Na stara leta sva se s prijateljem Bukovcem naveličala »velečebelarstva«, pa sva sklenila, da se bova do konca svojih dni, ker se od čebel ne moreva popolnoma ločiti, s preostanki svojih čet, vsak s šestimi regimenti bojevala z združenimi močmi, on kot general, jaz kot skromen narednik, proti sovražnim naravnim silam in proti nenasitnim »velečebelarjem«, ki oskubejo najprej vse medene vire na bratskem jugu do listja in trave ter se potem z izvežbanimi četami vrnejo v Ljubljano, da oberejo še naše skromne medene kadi.

Kdo bi se čudil, da so celo TT-ju ostali ti »velečebelarji« v želodcu. Kljub svoji resnični neznatnosti niso padli skozi njegovo kritično sito, medtem ko pušča skozi svojo mrežo neprimerno večje, naravnost neprebavljive stvari. Išče pač v očeh enega svojega brata pezdir, bruna v očeh drugega pa ne vidi.

Tovariš Bukovec je dal prostor v svojem čebelnjaku, jaz pa — delovno moč. Škoda bi bilo, če bi bil prazen impozanten čebelnjak, ki je, kakršen je sprva bil, doživljal z Gusteljnom marsikatero veselo urico, kadar so bili panji polni, še več pa bridkih, kadar so kričali po sladkorju.

Moram reči, da sem se z nemalo zadrege vselil v Bukovčev čebelnjak. Kdo bi ne imel rešpekta pred impozantno postavo z dolgo belo brado, s hudo-mušnimi pronicajočimi modrimi očmi in z jezikom, ki mu ni kmalu kateri kos, a je vendar z njega kakor Homerjevemu junaku Nestorju zmeraj tekla govornica slajša ko med. Vsemu čebelarskemu svetu je znano, kakšen mojster je v čebelarstvu in kako vražje oster, s pohvalo skop kritik. Brez ovinkov te zonegavi, ko vidi, da še panja ne znaš pravilno odpreti, kaj šele, kadar pri pregledovanju »mrcvariš« čebele, čeprav čebelariš že 25 in več let. Pa sem se sčasoma navadil na razne pikre opazke, kakor n. pr.: »Boš zopet štel čebele? Tri so manj, ena z rumeno ritko,« ali: »Za tvojim pogrebom prav gotovo ne bo šla nobena čebela.«

Sprva sem gledal, da sem prišel v čebelnjak, kadar sem slutil, da njega ni tam, kasneje pa sem posnel z voskom odtis ključavnice in po njem spilil star ključ, ki je meni prav dobro odklepal in zaklepal vrata čebelnjaka, on pa je s svojim ključem imel potem za menoj hudo jezo, ker zlepa ni mogel odpreti vrat. Vendar se mu je do prihodnjega srečanja z mano žolč že precej unesel, saj dobričina, kakršen v splošnem je, ne zna kuhati jeze: zagrmí, udari strela, potem je pa najlepši dan. Kakor rečeno, sem se sčasoma le navadil na razne bodice, držeč se koristnega načela: pri enem ušesu notri, pri drugem ven. In tako sedaj voziva odlično, saj delovna moč ni preveč draga, piki njegovih čebel so pa za nameček.

Po tem »kratkem« uvodu naj preidem k stvari! Dne 13. junija letos dopoldne sem v medišču panja št. 5 našel mlado matico. Seveda sem ji takoj odprl žrelo, da bi se lahko sprašila. Popoldne sem hotel urediti enega izmed Bukovčevih panjev, da bi mu vzredil mlade matice, ker ima skoraj v vseh že dokaj priletne tete. Mimogrede povedano, sem ga lani hudo polomil, da

nisem vzredil matic iz njegovega panja št. 15, ki je imel vseskozi odlično matico. Ta očitek, slišal sem ga nešteto krat, sprejemam skesano na svojo grešno dušo. V resnici je pa oba zmotila lanska hoja. Skušal sem prijatelja potolažiti: »Bova pa prihodnje leto naredila operacijo.« Toda midva sva obračala, matica pa je obrnila: čez zimo je šla, »kud za vazda gre se«, kakor pravi hrvatski pesnik; izdihnila je svojo blago dušo, ne da bi se poslovila od naju. Spomladi se je bivša krasna družina spremenila v trotovca. Nisem si mogel kaj, da ne bi pičil tudi jaz: »Slabe matice imaš, da si ne preskrbijo potomstva, preden se hočejo preseliti v večnost! Pravočasno preleganje je tudi ena izmed dobrih lastnosti družin.« Za trenutek mu je zaprlo sapo...

Komaj sem stopil na vrt, me je sprejela ploha očitkov: »Kaj si, hudiča, počenjal dopoldne v čebelnjaku, da se čebele tako koljejo?« Kaj sem hotel, poparjen sem stopil pred čebelnjak in videl pri svojem panju št. 6, ki stoji na panju št. 5, verando natrpano s čebelami, v njej pa boj, ne boj, mesarsko klanje, a pred čebelnjakom na tleh polno mrtvic. Kamen se mi je odvalil od srca, ko sem dognal, da so se klale — moje. Pomislil sem na ropanje. Toda zakaj naj bi se čebele ropale? Normalno je kaj takega med našo pašo vendar nemogoče, pa tudi nisem storil nič takšnega, da bi ropanje bilo razumljivo. Stric Matic: »Kaj pa, če je prišel od kod kak roj?« Takoj se mi je posvetilo v glavi. Šel sem pogledat v medišče panja št. 5, a mlade matice ni bilo več in čebel je bilo v njem manj kakor dopoldne. Biti ni moglo torej nič drugega, kakor da je mlada matica iz medišča št. 5 (ali iz vališča ali celo obe) izrojila in je roj šel v — zaseden, moj najmočnejši panj št. 6. To pa vemo, da se rojeve čebele z različnimi maticami, sprašenimi in nesprašenimi, pokoljejo, če se združijo. Pregledal sem še vališče št. 5 in našel v njem odprt matičnik, a o mladi matici ni bilo ne duha ne sluha, pač pa se je po satih sprehajala še stara. To mi je uganka. Nikoli še nisem slišal, da bi pred staro matico rojila mlada in da bi roj šel v — zaseden panj.

Nekako v istem času sem doživel še nekaj, česar vsaj jaz pri svojem več ko 30-letnem čebelarjenju nisem nikoli opazil. Ko sem odprl panj št. 4, sem zaslišal rahlo petje matice. Takoj sem seveda hotel družino urediti, da mi ne bi izrojila. Ker je panj imel matico s prirezanimi krili, sem bil prepričan, da je izrojil in se je potem roj vrnil, ko je matica padla na tla. Pa ni bilo tako. Pela je stara matica. Natančno smo s tovarišem Bukovcem in njegovim ukaželjnim vnukom videli, kako se je prihulila k satu in tiho zapela. Jasneje ni mogla, ker je imela slučajno prirezani obe krili. Zakaj je matica pela, mi ni jasno. Vreme je bilo ugodno, da bi bila lahko izrojila.

Da bo mera polna, naj navedem še eno in upam zadnje letošnje prese-nečenje v mojem, sedaj tako skromnem čebelarstvu! Panju št. 5 se je izgubila na prahi mlada matica. Kupil sem drugo, prav lepo ter jo previdno dodal. Ko je bila sprejeta, je zalegla v desetih dneh 5 satov, enajsti dan pa sem jo našel mrtvo na bradi, a dvanajsti dan na satih matičnike z žrkami. Zanimalo bi me, zakaj so čebele matico odstranile. Morda je bila bolna. Žal pa še vedno nimamo dovolj opremljenega čebelarskega zavoda, ki bi mogel take primere res strokovno raziskati.

Pa naj kdo reče, da se človek ne uči do smrti!

IZ ZAPISKOV ČEBELARSKEGA PRITEPENCA

PASETOV JANEZ

IV

Gradovi v oblakih. Zgodnja zima. Čebelarske žene. PŠ in GPŠ. Zlobni vagon. Čudni tovornik

Jesen mi je umirila razburkano čebelarsko kri, ublažila globoka razočaranja in spet sem gledal svoje muhe v mavričnih barvah. Za menoj je bilo leto ne ravno bleščečega čebelarskega uspeha, vendar dovolj vzpodbudno, da sem si osmodil fantazijo in začel zidati gradove v oblakih. »Prihodnje leto, ej, bom imel muhe, da bodo zijali! Vzgojim si sorto s specialnim rilčkom in nosom za med (morda bom križal matico s smrtoglavcem — tega zdaj še ne vem natanko), ki bodo izvohale med celo tam, kjer ga ni! Seveda si bom nabavil še dva rezervna soda, kajti pravijo, da je od sile nerodno, če pri točenju zmanjka posode...« Tako sem sanjaril vsaj po trikrat na teden, ko sem sedel na češpljevem štoru pred čebelnjakom in buljil v razigrano živad pred seboj. Sem pa tja se mi je zameglilo pred očmi in mimo mene je švignila bleščeča Vespa (in seveda jaz na njej): Za Vespo se je po navadi s filmsko hitrostjo prikotalil zajeten sod, poln medu, dva, trije... kot bi jih s Šmarne gore spustil. Če je bilo sodov kaj več, je pribrzela za njimi limuzinica »Folksvagen«, ki sem jo šofiral lastnoročno. In nekoč, ko mi je sonce posebno vroče pripekalo na plešo, mi je na kotalkah priplesala pred oči ljubka vila z zelenimi balkončki in velikimi, svetlimi okni, ki so gorela v živordečih begonijah in pelargonijah. Moj lastni jaz mi je pomežiknil in pomahal z nastežaj odprtega okna. Vrnil sem mu pozdrav in srce mi je bilo toplo, kot 220-voltni likalnik v akciji.

V takih blaženih sanjah so poslednji lepi jesenski dnevi bezljali ko govedo na gmajni in kar mimogrede je pritisnila zima. Seveda mnogo pre zgodaj, zakaj zima ni še nikoli prišla prepozno, če ne upoštevamo otrok in smučarjev. Toda to leto je bila zares tako zgodnja, da me je prehitela.

»Tak peklenski mraz, ti pa še vedno nisi čebel odel!« me je žrla žena iz dneva v dan in v sorazmerju z naraščajočim mrazom. »Tak čebelar, pa pasja figa; vse ti bodo pocrkale!«

»Toda, Kunigunda, če že mene zmerjaš, vsaj o čebelah dostojno govori! Čebele vendar ne pocrkajo, temveč pomro!« sem ji rahlo poočital s tresočim glasom.

»To je čisto vseeno, cepec zmešani; naj pocrkajo ali pomro, obnje boš pa basta!«

»Saj ni tako hudo, Gundica; jutri stopim tja in jih toplo odenem, danes je že prepozno,« sem jo pomiril.

A se ni dala ugnati. Nemara je bilo opolnoči ali nekaj čez, ko je skočila iz postelje, kot bi jo bil iz kanona počil: »Ježeš, Janez! Vstani! Janez!« se je drla ko piskrovez na cesti. Šinil sem izpod odeje kot projektil iz cevi, pograbil v naglici hlače in jo ucvrl iz sobe.

»Ja kam pa dirkaš, prismođa neumna!« se je drla za mano.

»Kaj ne gori hiša?«

- »Kakšna hiša! Rože so na oknu, rože!«
 »Lepo, lepo! Rože na oknih so okras stanovanja in ponos gospodinje.«
 »O, križ božji; menda sem pobrala najbolj neumnega dedca pod soncem! Ledeeeeeene rože so na oknih, ledeeeeeeene, slišiš, butec osojski?«
 »Ledene? Da, tudi zima ima svoje čare; zima je pravi umetnik!«
 »Ti zdaj mi je pa dosti! Kaj pa čebele, kaj?! Tem so ledene rože tudi čari, a?«
 »Hudiča, saj res; na muhe sem pa čisto pozabil!«

Tonček

Fogel

»Na kaj pa ti sploh misliš? Saj sem za vse sama; še za čebele se moram brigati. Uh, pokora, da sem te morala najti!«

»No, no, Gundica, pomiri se! Jutri jih odenem!«

»Nič jutri! Takoj zdajle boš šel, pri priči! Razumeš?«

Godrnjaje sem zlezal v hlače in škornje in odvihral s kolesom pri osmih stopinjah pod ničlo šest kilometrov daleč k muham. Polni mesec se mi je režal v brk, ko sem s premrlimi prsti tlačil papir, blazine in slamnice v panje... A drugi dan — glejte vruga! — se je vreme prevrglo in je gredo ko v topli gredi! Tako je držalo tri tedne in muhe so se potile, da je spred in zad teklo od njih.

»Prav treba ti je bilo sitnariti sredi noči!« sem oponesel ženi.

»O, še poprej bi morala, zdaj je tako prepozno!« je jezicala in mi s tem zasadila nov pipec bridkosti v nežno čebelarsko srce.

»Kar je, je!« sem dejal in nisem hotel šariti po panjih. Nalašč ne, iz trme. Sicer pa je potem prišla prava zima in ni bilo kaj posebnega ukrepati.

Prvi topli februarški dan sem s strahom rinil k čebelar. Kolena so se mi šibila in grenka slina se mi je nabirala za kočniki. »Ali izletavajo vse?! Ali je sploh še kaj živega?! Križ božji, sveti Medard, metrsko svečo iz najboljšega voska dobiš, če je vse v redu!« sem mencial na kolesu. »Ne zaradi čebel, zaradi žene...«

»Vse hin, kajne!« me je pričakala žena. »Saj sem vedela! Tak čebelar! Kaj vse bi si že lahko nakupili z denarjem, ki si ga vtaknil v te trapaste čebele! Kožuh bi lahko imela, koououžuh, da veš!!!«

Zvitorepec

še doma od jutra do večera? Če ne bi jaz kuhala, bi vsi od lakote pokrepali. Kar izračunaj, koliko bi dal za služkinjo, pa boš videl, da po strani zaslužim več kot ti.«

Pred takimi dokazi sem kapituliral kot Napoleon pri Waterlooju in resignirano skomignil z rameni. »Ali bi ti bilo ljubše, da bi vsi panji zmrznili?« sem še bleknil, a o posledicah te nepremišljene izjave rajši molčim...

Pomlad se je počasi, skoraj neopazno slinila v deželo, muhe so postajale z vsakim dnevom živahnejše. Svojo »čredo« sem prezimil perfektno! V aprilu je začel zasedati »Pašni štab« (PŠ). Zasedal je v večernih urah v krčmi za vodo približno vsakih štirinajst dni. Značilno zanj je bilo to, da je na vsakem nadaljnjem zasedanju ovrgel vse, kar je sklenil na prejšnjem. Tako je zelo genialno nanoslo, da je na zadnjem zasedanju prišel naokoli spet program prvega zasedanja in je bil soglasno sprejet. »Soglasno« je pomenilo, kadar so se s pašnim programom strinjali Tonček, Fogel in Zvitorepec,

Počakal sem, da se je izkašljala, potem sem jo potrepal po spodnjem delu hrbtišča: »Le pomiri se, mamica; vse je v redu. Ne boš še imela kožuha.«

»Lažeš!«

»Nič ne lažem; no en sam panj res prav nič ne izletava, drugi pa vsi!«

»Aha! ali ti nisem rekla? En panj! In to ni tebi nič? Veš, koliko nas (!) en panj velja? Jaz bi lahko imela nove najlonce in klobuk! Tri leta že krpam stare najlonce, ti pa: panj gori, panj doli! Tebi je seveda vseeno; ti bi zaradi čebel magari v spodnjicah lazil po svetu. Jaz pa zaradi njih ne bom naga in bosa, da veš!«

»Toda, Gundica, kaj ti ne dam prvega vse plače do zadnjega ficka?« sem se otepal bridkih očitanj.

»Daš, seveda daš, saj moraš! Mar ne dam tudi jaz svoje? To, kar po strani zaslužiš, je prav tako moje kot tvoje. Ali jaz ne garam poleg službe

predvsem pa njegova boljša polovica, ki ni zamudila nobenega zasedanja PŠ in se imamo njej zahvaliti, da smo udje PŠ bili sploh ljudje. Kšeftar in Sumnjač sta imela tudi hudo tehtno besedo, vendar nista štela v ožji stab (OPS), medtem ko sva Gustel in jaz še tako zaudarjala po peteršilu, da sva imela samo »kimalni« glas. Skupna zelenjadna osnova naju je toliko zblizala, da sem Gustelna dodobra spoznal: žilav je in zvit ko kozji rog, prostak pa ni in je grdo, da sem mu spočetka obesil ta vzdevek. Poprosil sem ga zamere in mu obljubil, da bo poslej nastopal le kot Gustel.

Z Gustelnom sva torej bila v ustanovi PŠ pasivna člana ter sva samo poslušala in kimala. Bilo pa je vselej kljub temu hudo živahno, za kar so poskrbeli ostali štabovci, ki so si bili pogosto v laseh, čeprav na primer Fogel nima nič las. Na tretjem štabnem zasedanju pa se je na lepem pojavil nov član — najnovejša Fogelnova pridobitev. Bil sem že vesel, da bom položaj čebelarkega »zelenca« prevabil na novega člana kompanije, toda Fogel je vedel o njem povedati, da je izkušen in navdušen čebelar ter penzioniran general. Prvo drži, o drugem pa nismo poizvedovali, temveč smo novega kompanjona preprosto sprejeli kot »Generala« in se je zato štab poplemenitil v »Generalni pašni štab« s kratico GPS. General je padel v kompanijo pravzaprav zato, ker ima po petindvajset ur časa na dan in znižano vožnjo, pa je kot ustvarjen za čuvaja osirotelih muh na paši.

Konec aprila je GPS izdal odločbo za akcijo: Gustel in Zvetorepec skupaj v Kšeftarjevi kompaniji. Mimogrede povedano: v naši kompaniji so se pojavile razkolniške tendence, ki jih je začel Kšeftar, vendar to leto še niso izbile s tako silo na plan, da bi kompanijo razgnale. Kazale pa so se v njej že hudo nevarne razpoke, kajti Kšeftar je že zbiral svojo kompanijo..., Fogel skupaj s Sumnjačem; Tonček, Pritepenec in General skupaj. Vsaka skupina ima svoj položaj in v vsaki skupini je po en čuvaj. Modro in pravično, a predvsem tovariško!

ČEBELA

LEOPOLD STANEK

Uho ni rožni tul!	»Sladki so cvetovi,«
Kaj si vanj zletela,	šepečeš na uho,
ljubljen čebela?	»medni so vetrovi,
Si zgrešila ulj?	ki me v dalj neso!«

Kakšno oznanilo	Vedno še velja:
s cvetnih bo poljan	kdor želi ljubiti,
dušo napolnilo?	mora plesti niti
Kak ukaz bo dan?	k srcu od srca!«

POROČILO ZA NOVEMBER IN DECEMBER

November: Slabo vreme z dežjem in snegom, ki je prevladovalo zadnje dni mesca oktobra, je bilo značilno tudi za prve dni v mesecu novembru. V krajih, kjer je v prvih dneh mesca zapadel sneg, je skoraj povsod že do sredine dekade skopnel. Ostale dni prve dekade je bilo razmeroma lepo vreme, ponekod (Pušča-Bistra, Dražgoše, Bilje-Renče) pa so bili zadnji dnevi precej megleni. V prvi polovici druge dekade je skoraj povsod v Sloveniji stalno deževalo in so prevladovali severni in vzhodni vetrovi. Konec dekade pa je v nekaterih krajih (Dražgoše, Žerovnica, Novo mesto) zopet snežilo. Sončnih ur je bilo v drugi dekadi od 0 do 24. Tretja dekada je bila v mesecu novembru najhladnejša. Najnižjo temperaturo -10°C sta izmerili 26. novembra opazovalnici Prosenjakovci in Cezanjenci. Sneženje v prvih in zadnjih dneh dekade so zabeležile vse opazovalnice, razen Bilje-Renče. Sneg je pokrival zemljo celo dekada skoraj v vsej Sloveniji. Snežna odeja je bila od 3 do 25 cm debela, ponekod tudi več. V sredini tretje dekade pa je bilo nekaj lepih in razmeroma toplih dni.

Čebele so v mesecu novembru normalno prezimovale. Povpreček porabe je znašal $-67,2\text{dkg}$. Izletne dneve so skoraj vse opazovalnice zabeležile predvsem v času lepega vremena v prvi dekadi; v drugi dekadi sta poročali o njih samo opazovalnici Bilje-Renče in Breg-Tržič. V tretji dekadi pa poročajo o dobrem izletu čebel opazovalnice Ribnica na Pohorju, Bučkovci in Cezanjenci.

December: Prve dni decembra je ponekod zopet zapadel sneg, ki je v naslednjih dneh v nekaterih krajih skopnel, drugod pa se je obdržal tja do začetka druge dekade. V sredini dekade je bilo nekaj lepih in dokaj toplih dni, ki so jih čebele izkoristile za izlet. Dne 7. in 8. decembra je padlo nekaj dežja. Druga dekada je bila nekoliko hladnejša od prve. Bistvenih padavin ni bilo, sicer pa so bili dnevi večinoma megleni. Prevladovali so južni in jugozahodni vetrovi. V sredini dekade je bilo nekaj dni pripravnih za izlet. V tretji dekadi je temperatura skoraj povsod občutno padla. Najnižja temperatura je bila zabeležena 26. decembra v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, in sicer -17°C . Vso tretjo dekada je po malem snežilo.

Prezimovanje čebel je bilo v mesecu decembru normalno. Povpreček porabe je znašal $-63,9\text{kg}$. Lepo vreme 15. in 16. so čebele ponekod (Sv. Lovrenc na Pohorju, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Prosenjakovci in Breg-Tržič) izkoristile za zadnji izlet v letu 1956. Pri nekaterih opazovalnih panjih je ostala tehničar določen čas na isti višini, k čemur je prav gotovo pripomogla vlaga.

Vsem opazovalcem se Zveza ob koncu leta 1956 zahvaljuje za njihovo požrtvovalno delo, za voščila k novemu letu in jim želi srečno in medeno novo leto 1957.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič nov. dec.	—	—	—40	—40	—3,1	4	9	8	42
	—	—	—40	—40	+0,1	3	1	11	87
Dražgoše—Škofja Loka	—20	—10	—10	—40	—0,6	—	9	25	53
	—50	—40	—20	—110	—1,9	2	—	15	77
Zerovnica—Postojna	—25	—25	—10	—60	—	1	9	11	56
	—20	—30	—20	—70	—	3	—	19	60
Krka—Stična	—40	—20	—10	—70	—	6	6	11	29
	—25	—25	—20	—70	—	3	—	31	53
Novo mesto	—20	—20	—20	—60	+1,7	2	8	10	38
	—20	—20	—20	—60	+0,5	4	2	12	59
Sv. Lovrenc na Drav. p.	—40	—25	—30	—95	+1,1	3	6	7	41
	—55	—20	—30	—105	—1,0	4	1	13	68
Sv. Lovrenc na Pohorju	—15	—10	—10	—35	+2,2	2	6	10	49
	—10	—15	—10	—35	—1,0	3	2	18	78
Rogatec	—30	—20	—	—50	+3,3	—	7	3	35
	—30	—20	—	—50	—0,3	2	1	9	65
Ribnica na Pohorju	—20	—10	—20	—50	—	2	10	18	34
	—40	—20	—30	—90	—	3	1	23	115
Cezanjevci—Ljutomer	—30	—30	—50	—110	+2,3	2	6	7	25
	—30	—	—30	—60	—0,6	2	4	9	30
Pristava—Ljutomer	—35	—25	—20	—80	—	—	5	12	17
	—15	—25	—30	—70	—	—	2	10	38
Bučkovci—Ljutomer	—55	—5	—	—60	+2,3	3	3	13	43
	—15	—	—10	—25	—0,2	2	2	11	42
Prosenjakovci—M. Sobota	—30	—20	—20	—70	+2,1	3	4	12	64
	—20	—20	—30	—70	+0,1	2	2	12	60
Lendava	—20	—30	—30	—80	+1,6	1	12	7	44
	—30	—20	—10	—60	—	2	2	9	47
Logatec	—30	—30	—30	—90	+3,3	—	—	—	—
	—25	—25	—30	—80	—2,2	2	—	11	18
Bilje—Renče	—	—15	—15	—30	+5,8	7	6	—	88
	—	—	—30	—30	+2,8	5	1	—	57,5
Pušča—Bistra	—40	—30	—30	—140	+2,7	4	9	5	30
	—	—	—40	—40	—1,3	4	5	9	36
Dragatuš—Crnomelj	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—20	—55	—20	—95	—	2	—	20	—
Dobova—Krško	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—25	—20	—10	—55	—	—	—	—	—
Ljubljana	—	—	—	—	+2,3	—	12	4	23
	—	—	—	—	—0,5	—	2	9	33
Selnica ob Dravi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povprečki	—	—	—	—67,2	+1,9	3,5	7,5	10,2	41,2
	—	—	—	—63,9	—0,4	2,8	2	13,9	36,8

»Bučelstvo«, delo pisatelja Frana Levstika, ki ga je spisal na podlagi pogovorov s čebelarjem Oblakom z Retij, čaka še vedno na objavljenje. Že davno smo želeli, da bi bilo to zanimivo delo tiskano, toda naša želja se doslej še ni uresničila.

Zanimiva za nas je zgodovina tega rokopisa. Od Levstika ga je odkupila bivša ljubljanska nemška knjigarna Kleinmayer et Bamberg. Ko sem l. 1907 za to zvedel, sem se oglasil pri tedanjem lastniku knjigarne Bambergu in ga prosil, naj mi rokopis za mesec dni posodi, kar je prav rad storil. Prebral sem ga nič kolikokrat. Vsebina spisa je vse-kakor odlična, pa ne samo v jezikovnem pogledu, marveč tudi v strokovnem. Čebelar Oblak je bil brez dvoma čebelar kranjičar velikega kova, ki po znanju prav nič ni zaostajal za našimi najbolj proslulimi čebelarskim predniki.

Srečno naključje je bilo, da sta se povezala veliki tvorec slovenskega jezika Levstik in čebelar kranjičar klasičnega kova, ki je bil živ zaklad najčistejše čebelarske vede in svojstvene čebelarske besede.

Ko sem se čez čas oglasil v Bambergovski knjigarni, da bi rokopis vrnil, sem vprašal lastnika, koliko bi zahteval zanj in če je sploh naprodaj. Precej dolgo me je pozorno gledal, menda zato, ker sem mu bil omenil, da je društvo bolj revno in bi kaj večje cene ne zmoglo. Po kratkem obotavljanju mi je rokopis smehljaje izročil kot darilo društvu.

Ne vem, katero leto pred prvo svetovno vojno me je deželni šolski nadzornik Fr. Levec prosil, naj mu društo rokopis za nekaj časa posodi. Seveda sem mu to takoj izposloval. Nekoč med vojno sem ga srečal pod Tivolijem. Vprašal sem ga, kdaj smem priti po rokopis. Odgovoril mi je, da ga ima spravljene pod streho v nekem zaboju med drugimi rokopisi in da naj potrpi, ker ga bo v kratkem vrnil. Levec je umrl, rokopisa pa ni bilo od nikoder.

Po vojni sem po dolgotrajnem zasledovanju dognal, da ima vse Levstikove rokopise sedaj že ranjki prešernoslovec Dr. Žigon. Nič kolikokrat sem ga iskal

v Univerzitetni knjižnici in na domu, pa ga nisem našel. Potem sem odnehal...

Sedaj ima te rokopise baje dr. Slodnjak, ki jih pripravlja za tisk. Da bi izšlo v doglednem času tudi »Bučelstvo«, prav nič ne kaže. Svoj čas bi bila ŽCD to lahko storila, saj je bilo denarja dovolj na razpolago. To priliko smo zamudili.

Ali kaže sedaj zahtevati vrnitev tega rokopisa? Po mojem mnenju bi to ne bilo prav. Naj bo pri ostalih Levstikovih rokopisih. Tam je gotovo boljše spravljen, kakor bi bil v knjižnici ŽCD.

A. B.

Letošnja paša je bila tudi drugod po svetu slaba. Naš prijatelj čebelar Smith iz Norfolkja v Angliji piše takole o letini pri njih: Gotovo veste, da je bila letošnja paša pri nas zelo slaba. Čebeli so sicer lepo brale in se razvijale tja do konca maja. Potem pa se je vreme naenkrat spremenilo, postalo je hladno, tako da so družine kmalu porabile vse, kar so bile prej nabrale. Neke nedelje v avgustu, ko je bila rdeča detelja v polnem cvetju in so jo čebele močno obletavale, sem našel družine, ki so že padale od lakote... Toda čudno se mi je zdelo, da so bile brez medu in umirale sredi najlepšega cvetenja, ko so bili dani vsi pogoji za medenje. Iz panjev so se usipali kar celji roji na deteljo, a donosa ni bilo prav nobenega. Prav gotovo je bil nektar prevoden, da bi ga bile brale in odnašale domov. Porabil sem vse zaloge, ki so mi ostale od lanske zares obilne letine, ko nam je dobesedno zmanjkalo posod in nismo vedeli, kam z medom. Potem pa nam je prezgodnji mraz preprečil, da bi dali čebelam dovolj hrane za zimo. Zelo se bojim, da bo pomrlo mnogo šibkejših družin, če jim februarja ali marca ne bomo mogli pomagati. Prav gotovo pa se bosta tem izgubam zaradi lakote pridružili še griža in nosema!

Zanimivo je, kaj pišejo nemški časopisi o medenju rese na znanih lüneburških vresiščih prav v istem času. Sredi najlepšega cvetenja v avgustu je prenehala mediti in družine so začele padati od lakote. Tako se je zgodilo tudi

v Liki in pri nas doma na ajdi. Zanimivo bi bilo vse to proučiti in dognati vzroke, zakaj ni nikjer medilo, čeprav je bilo vreme idealno.

Le ne obupajmo, prihodnja letina bo odlična in spet pride dobra tetka »Hoja« v vas. Tako nas vsaj tolažita stric Matic in pa Pašetov Janez. Ta je sicer v žlahiti s Pavliho, a mu le verjamemo. Sicer pa smo čebelarji že tako navajeni živeti le od upanja.

Mokrota v panjih spomladi. Kako neprijetna stvar je mokrota v panjih, ve vsak čebelar, ki je to dobroto že izkusil. Posebno radi močijo krajni panji, ki so najbolj izpostavljeni zunanjim vplivom. Ako bi bili mokri samo panji, be čebelar še potrpel, toda vlaga poškoduje tudi satje. Kolikorat moramo moker in plesniv sat vzeti iz panja in ga zamenjati z drugim. Tak sat seveda ni več za drugo rabo kot za prekuhanje.

Na zadnjem čebelarskem tečaju sva z izkušenim tovarišem uganila marsikatero čebelarsko. Na vrsto je prišla tudi mokrota v panjih. Ta čebelar mi je povedal, kako se je rešil te nadloge. Jeseni, ko zazimuje čebelje družine, vzame stranskim panjem krajni sat in ga nadomesti z lesenim ločilom, zbitim iz samih nepostruganih lipovih letvic, kakršne rabimo za okvire. Ker je lipa mehka les in ker so letvice povrh še nepostrugane, vpijejo vso vlago, ki bi se drugače vlegla na sat. Pri pomladanskem pregledu ta slepi sat odstrani, ga nadomesti s pravim in stvar je v redu. Po njegovem zatrdilu ni več v panjih vlage in plesnobe, odkar tako postopa. Kogar zanima ta način, naj ga preizkusi in o uspehu poroča!

Virmašan

Pri spomladanskem dražilnem pitanju je med drugim posebno važno, da so panji zadaj med okenci in vratici dobro zapaženi. Ker je v panjih takrat mnogo zalege, moramo še bolj skrbeti, da toplota po nepotrebem ne uhaja iz panjev. Če pitamo namreč čebele v navadnih pločevinastih pitalnikih, nas tulec pitalnika ovira, da slamnice ne moremo potisniti v panj. Temu je lahko od pomoči. V slamnico uredimo tako veliko štirioglato luknjo, da se tulec vanjo skrije.

Prav bi bilo, da bi na to mislili že pri izdelovanju slamnice. Ali v Čebelarni res ni nikogar, ki bi se za take »malenkosti« brigal?

A. B.

Ali je res tako? V lanskem S.Č. je bila objavljena kratka beležka o paši na bučnicah. Tam je rečeno, da imajo v Ameriki velikanske cvetličnjake, v katerih goje kumare, v cvetličnjakih pa panje s čebelami, ki oprashaajo cvetove. V teh panjih pridelajo precej medu. Koliko je ta »precej«, ali deset ali dvajset vagonov, kar za ameriške razmere ni dosti, pa ni povedano. Kar ne morem si misliti, da bi s temi panji sploh kaj medu pridelali. Naj so cvetličnjak še tako veliki, nikdar ne morejo biti tako obsežni, da bi v njih nameščene čebelje družine mogle kaj prida medu nabrati. Le računajmo! Kumare nastavijo malo cvetov. Za 1 kg medu pa je treba 3 kg medičine. Da je nabere kak panj toliko, se mora 18.000 čebel trikrat na dan vrniti s paše s polno medno golšo in obiskati 1.600.000 cvetov akacije ali 4.000.000 cvetov detelje esparzete. Takega velikanskega števila cvetov pa prav gotovo ni v nobenem cvetličnjaku na svetu. Saj bi moral biti tako velik, no, kaj bi rekel? — tako velik kakor tista ameriška časninarska rasa, ki je vest o pridelovanju kumaričnega medu naregljala.

A. B.

Obnova satja. Obredel sem že precej čebelnjakov, a redkokje sem naletel na res lepo satje. Ne vem, zakaj se naši čebelarji tako težko ločijo od starih podplatov. Prepričani so da porabijo čebele za izdelavo satja ogromno medu, ne vedo pa, da morajo čebele že po naravnem ustroju v določeni starosti proizvajati vosek. Ako jim ne damo prilike, da ga uporabijo pri satnicah, odvržejo voščene luskinice na tla, ali pa napravijo pod sati in med sati nevšečne stolpiče, ki so kaj dobro zavetje črvom čebelje vešče. Ali ni škoda, ko ga tako mečemo proč? Znanstveno je dokazano, da je ravno staro satje najboljši prenašalec trosov čebeljih boleznih. Na vse to naj bi mislili čebelarji, ko jeseni shranjujejo satje. Vse stare, pokvarjene, preveč trotovske sate in sploh take, ki niso več prosojni, naj bi odstranili ter jih prekuhali v vosek. Manjkajoče sate bi spomladi nadomestili s satnicami in tako prišli do res lepega brezhibnega satja, ki bi bilo njim in čebelam v korist in bi ga lahko tudi vsakemu brez strahu pokazali.

Virmašan

Janez Dzierzon. 26. oktobra je preteklo 50 let, odkar je umrl znameniti čebelar Janez Dzierzon. Izumil je panj s premičnim satjem in odkril partenogenezo pri čebelah. Rodil se je 16. januarja 1811 v Lovkovicah v Šleziji, Bil je poljskega rodu, napisal pa je večino svojih del v nemškem jeziku, ki se ga je naučil v desetem letu starosti. Gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Vratislavi. Njegove spise in ostalo zapuščino je leta 1926. pridobil inž. Pawlovski iz Rudnika na Sanu, jo pripeljal na Poljsko ter izročil v roke poljskemu narodu.

Po Schweiz. Bienenzeitung S. R.

Tehtnica nas opominja. Brez tehtnice si načrtnega čebelarstva sploh ne moremo predstavlјati. Tehtnica nam ne pokaže samo razveseljivega donosa ob dobri paši, marveč nas tudi sicer pouči o razmerah v čebelji družini.

Če čebele dobro izletavajo, tehtnica pa pada, je to znak, da matica močno zalega. Pazi tedaj na zalego! Skrb za zalego je potrebna, čeprav pokaže tehtnica majhne presežke, ki izvirajo največkrat od polegajočih se čebel, nove zalege in cvetnega prahu. Istočasno utegne zaloga medu pojemati. Poglej, kako je z zalogo tudi v primeru, ko tehtnica miruje! Če se tehtnica nenadno močno dvigne ali pade, pazi na roparice!

F. R.

Žveplanje satov zoper voščeno večšo je splošno v navadi, ker je žveplo poceni, žvepleni plini pa učinkoviti.

Toda žveplena para uničuje le večšo in črve, jajčec te grde škodljivke pa ne. Razjeda tudi žico, s katero so satnice pritrjene v okvire

Suhe prazne sate lahko žveplamo, ne moremo pa medenih, zlasti nepokritih ter še mokrih, pravkar iztočenih. Žvepleni plini se spojijo z vodo, ki je v medu, in razvije se žveplena kislina. Ta pa je strupena. Ko damo sate spomladi v panje, se lahko zgodi, da zaradi tega čebelo in zalega pogine.

A. B.

Čuden doživljaj. Lansko leto je bilo pri nas ajde zaradi zaporednih slabih letin in pomanjkanja semena malo posejane. Toda še ta, kolikor so je kmetje posejali, je začela mediti šele proti koncu avgusta. Zadnji dan avgusta pa je nastalo zvečer tako neurje z bliskom, gro-

mom in treskom, da je neprenehoma pokalo kakor v vojnem času ob najhujši ofenzivi. In glej čudo! Od tega dne niso dobile čebele nobene medicine več na ajdi. Tehtnica ni pokazala niti najmanjšega donosa, čeravno je ajda še lepo cvetela in je bila toplina zraka nad 20° C. Vse tako kaže, da je čezmerno bliskanje, grmenje in treskanje zavrlo izločanje nektarja.

Prosil bi, da bi še drugi čebelarji povedali, če so kdaj kaj takega opazili, pa tudi naši strokovnjaki naj se izjavijo, kaj mislijo o tem.

Čebelar čudak. Pravijo, da smo čebelarji čudaki. Da je na tem nekaj resnice, priča tale dogodek. Pred leti sem vodil neko komisijo po Beli krajini. Ker smo se v nekaterih krajih precej zadržavali, sem imel dovolj časa za ogled čebelnjakov. Moja grda navada je, da v vsak čebelnjak povoham, če ga kje zagledam. Ko sem v nekem kraju pod nizkim hribočkom staknil čebelnjak, sem jo takoj ucvrl k njemu. Zanimal me je tem bolj, ker se je iz njega kadilo. Ko pridem v bližino, zaslišim tudi godbo. Ker so bila vrata odprta, stopim v čebelnjak in najdem v njem čebelarja, ki si je na pečici kahal kosilo, na polici pa mu je igral radio. Ko se mu predstavi, sva se kmalu zapletla v živahen razgovor. Med drugim ga tudi vprašam, zakaj stanuje kar v čebelnjaku. Po dolgem obotavljanju mi pove, da je zaradi ljubeza miru zapustil hišo in našel tu svoje zatočišče. Bil sem mnenja da s tem moti in vznemirja čebele, posebno še, če igra radio v neposredni bližini panjev. Pa mi je ugovarjal, češ, da so se čebele temu hitro privadile in da ima, odkar jim je začel muzicirati, celo več uspeha pri njih.

Ali je ostal možakar tudi čez zimo v čebelnjaku, ne vem. Tedaj čebelam njegova sosesčina gotovo ne bi koristila.

F. Vrčko

Še nekaj. Zadnje čase z veseljem opažamo v Slovenskem čebelarju spet članke tov. Bukovca, ki se ga spominjamo še iz predvojnih let kot urednika našega lista. Njegove hudomušne zgodbe iz čebelarskega življenja so nam pripravile mnogo užitka, iz njegovih strokovnih člankov, ki so še danes aktualni, pa smo se marsikaj naučili. Vsi čebelarji mu želimo zdravja ter mu kličemo: Se na mnoga leta!

F. Vrčko

DELOVANJE UPRAVNEGA ODBORA ZČD

6. redna seja je bila 12. julija 1956. Obravnavali smo dopis iz Dražgoš, v katerem se čebelarji pritožujejo, da so jim po plinjenju družin s folbeksom padale čebele in matice. Prejeli smo pismo, v katerem sporoča svetovno znani čebelarški strokovnjak A. Kehrle, da pride k nam na obisk. Ogledati si namerava Bosno in Črno goro ter na tem področju proučiti našo čebelo. Vse dni svojega bivanja v Sloveniji bo naš gost. Kot tolmač ga bo spremljal tovariš Senegačnik ali tovariš Rojec.

Misliti bo treba na Zvezni čebelarški zakon, ki bo uredil vsa sporna čebelarska vprašanja. Veliko pritožb je zlasti pri prevažanju čebel, toda Zveza je pri tem brez moči. XVI. mednarodnega čebelarskega kongresa na Dunaju se bosta udeležila kot naša zastopnika tovariša dr. Leon Kocjan in Vlado Rojec. Razpravljali smo o predlogu tovariša Benedičiča glede sodelovanja naše Zveze s Čebelarskim odborom pri GZZ. Porazgovorili smo se tudi o predlogu, da bi postal Slovenski čebelar skupno glasilo obeh čebelarskih organizacij. Urejal naj bi ga uredniški odbor, sestavljen iz zastopnikov ZČD in GZZ, finansirali pa obe organizaciji. Poslovnik uredniškega odbora bo sestavljen na eni izmed prihodnjih sej.

7. redna seja je bila 27. septembra 1956. Na predlog tov. predsednika sklene odbor poslati nekaterim našim vidnim predstavnikom knjigo »Sodobno čebelarstvo — I. del« v poklon. Razen tega bomo poslali vsem redakcijam slovenskih listov po en recenzijski izvod. Govorili smo tudi o organizaciji razpošiljanja in prodaje knjige. Tov. tajnik je prečital pohvale, ki smo jih bili prejeli ob izdaji knjige. Tov. predsednik je poročal o sklepih, ki smo jih odobrili na sejah uredniškega odbora, o dogovoru glede izdajanja skupnega glasila za obe čebelarski organizaciji, o pravilniku in o besedilu uvodnega članka v prvi skupni številki »Slovenskega čebelarja«. Seja

plenuma bomo sklicali 14. oktobra. Hišni svet nam je odpovedal leseno lopo na dvorišču, kljub temu da smo lastniki polovice hiše. Lope ne odstopimo, ker jo sami nujno rabimo.

Dva ljubljanska čebelarja sta se pritožila, da se jim panji praznijo. Prej živalni panji so naenkrat postali slabiči. Ugotovili smo, da je vzrok hiranja družin tovarna bonbonov »Šumi«, kamor vdirajo čebele skozi nezamrežena okna. Določili smo komisijo, ki naj ugotovi dejansko stanje, tovarno pa opozori, da zamreži okna.

8. redna seja je bila 11. oktobra 1956. Tov. tajnik je poročal o razpošiljanju knjige »Sodobno čebelarstvo«. Sklenili smo poslati vsem knjigarjam v Sloveniji po en izvod na ogled. — Tajnik je prečital še nadaljnje pohvale o naši knjigi. Sklenili smo, da se z današnjim dnem zaključijo subskripcija za knjigo. Knjigo lahko dobe naši člani ceneje pri svojem društvu, ako jo naroče vsaj v desetih izvodih.

9. redna seja je bila 22. novembra 1956. Uredniški odbor za II. del »Sodobnega čebelarstva« je pripravil že vse potrebno, da bodo sodelavci lahko začeli pisati. Obseg knjige je preračunan na 500 strani. Zaradi zmanjšanja prometnega davka se je denaturiran sladkor podražil kar za 25 din pri kg. Podjetje Medeks in Pčelarska zadruga iz Subotice prosita, da bi Zveza posredovala pri Savezu, da se namesto oprostite davka za tak sladkor prizna raje primeren regres. Medeks nas obvešča, da je njihovo podjetje upravičeno naročiti iz inozemstva vse čebelarske potrebščine ter se priporoča za naročila. Določili smo datum za tečaj izvedencev za čebelje kužne bolezni v Ljubljani. Inšpektor za revizijo iz Beograda je telefonično poizvedel, kako je Zveza uporabila 2.200.000 din, ki naj bi jih prejela iz drž. fonda za pospeševanje čebelarstva. Seveda smo mu odgovorili, da ni Zveza od tega prejela niti pare. Znesek je bil nakazan »Kmetijskemu inštitutu v Ljubljani«. V odbor za povezavo med Odborom za čebelarstvo pri GZZ in ZČD sta bila izvoljena tov. Majcen

Ivo in tov. predsednik Stane Mihelič. Dr. Kocjan bo sestavil »Pravilnik za izvedence za čebelje kužne bolezni«. Zveza bo skušala doseči, da dobimo čist sladkor za krmljenje čebel. Če bi s tem našim predlogom ne uspeli, bomo zahtevali, da se denaturira sladkor s tako snovjo, ki ne bo ogrožala zdravja čebel. Savez mora izposlovati:

1. da dobimo pri sladkorju 30 do 40 % regresa.

2. da bo pri denaturiranju prisoten tudi zastopnik čebelarških organizacij.

3. da bo za pravilno denaturiranje odgovoren tisti, ki bo sladkor denaturiral.

Mnogi čebelarji so letos raje kupovali čist sladkor kot denaturiranega s hrastovim žaganjem. Tov. Raič je podčrtal, da je sladkor samo nadomestilo za odvzeti med. Dr. Kocjan je bil mnenja, da bi morala trgovina Medeks poklicati sanitarno inšpekcijo, ki naj bi ugotovila, ali ni morda s hrastovim žaganjem pomešan sladkor škodljiv zdravju čebel. Tajnik bo poslal vsem društvom in družinam okoliščino, s katero jih bo pozval, da skličejo občne zборе. Sporoče naj nam tudi svoje želje glede predavateljev in delegatov.

DOPISI

ČEBELARSKA DRUŽINA ŠKOFLJICA

je sklicala v nedeljo 21. januarja 1957 sestanek, ki sta se ga udeležila tudi predsednik ZCD tovariš Stane Mihelič in urednik »Slovenskega Čebelarja« tovariš Rojec. Na dnevnem redu so bila organizacijska vprašanja in predavanja o vzreji matic. Čebelarji so z zanimanjem sledili izvajanjem obeh gostov, nato pa se je razvila živahna debata. Vsi so bili mnenja, da bi morala družina večkrat na leto sklicati take sestanke, saj se na njih člani ne samo strokovno izpopolnjujejo, ampak si tudi utrjujejo svojo člansko zavest. Sklenili smo, da bomo imeli podoben sestanek že v nedeljo 17. februarja, na katerem o tovariš Rojec predvajal film »Iz življenja čebel«. Ker bo film splošnega značaja, bomo na to prireditve povabili tudi starejše solarje in drugo občinstvo.

Na sestanku smo nadalje govorili o ustanovitvi plemenilne postaje v območju družine. Za to posebno panogo

čebelarstva se namreč zanima več članov in, kakor vse kaže, bi bilo mogoče najti za postajo tudi primeren prostor. V času prašitve matic bi bilo treba le dva čebelarja z manjšim številom panjev premestiti kam drugam. Razen tega smo se pomenili še o kapaciteti ajdovih pasišč in o medovitih rastlinah, s katerimi bi lahko zboljšali domačo pašo.

Končno smo izvolili nov odbor, v katerem je prevzel dolžnosti predsednika tovariš Vinko Lampič, tajniške in blagajniške posle pa tovariš Jože Filipini. V nadzorni odbor sta bila izvoljena tovariša Serjak in Nartnik.

ČEBELARSKA DRUŽINA STOZICE-JEZICA

je imela v nedeljo dne 6. januarja t. l. v bivši terenski pisarni svoj prvi redni občni zbor. Udeležilo se ga je od 25 organiziranih čebelarjev 18. Sedem članov se je oprostilo, ker so bili bolni ali pa službeno zadržani. Občnemu zboru je prisostvoval tudi predsednik tukajšnjega sadjarskega društva tovariš Hladnik. Zvezo čebelarških društev je zastopal tovariš Tiringer, Čebelarsko društvo Ljubljana pa tovariš Verbič.

Predsednik družine tovariš Miklavčič je kmalu po 10. uri pozdravil člane in navzoče zastopnike ter ugotovil sklepčnost občnega zbora. Nato je podal poročilo in omenil, da smo se posavski čebelarji ločili od ljubljanske čebelarske družine zaradi tega, da bi zaščitili lastne interese. Odkar so ljubljanski čebelarji prenehali voziti svoje čebele v ajdovo pašo na Štajersko, je vsako leto vedno več prevaževalcev v Savljah, na Ježici in Stožicah, kar škoduje domačim čebelarjem, ker so ajdova pasišča na nekaterih mestih zaradi nesmotrne razdelitve prenatrpana s čebelami, drugod pa neizkoriščena in prazna. »Pa ne samo to,« je rekel tovariš Miklavčič. »mnogi prevaževalci ne čutijo potrebe, da bi se izkazali z veterinarskim potrdilom, da so njihove čebele zdrave in da jih niso pripeljali iz okuženega območja. Čemu je potem treba toliko predavanj o čebeljih kužnih boleznih in pisanja okrožnic, če se niti tisti ne držijo navodil, ki bi morali že zaradi dobrega zgleda to storiti. Zakon o živinskih kužnih boleznih ne dela nobene izjeme, ne za velečebelarja ne za čebelarja z enim samim panjem.«

S XVI. mednarodnega čebelarskega kongresa na Dunaju:
skupina Jugoslovanov pred vhomom v čebelarsko razstavo

Nadalje je tovariš Miklavčič poudaril, da bo moral odbor družine v bodoče zainteresirati občino in Zvezo čebelarskih društev, da skupno s čebelarsko družino Stožice-Jezica določijo stojišča v ajdovi paši. Določitev teh stojišč bo moral odbor družine objaviti v Slov. Čebelarju. Sicer bi bila dolžnost Čebelarskega društva v Ljubljani, da bi odredilo stojišča v ajdovi paši na svojem območju, a ker je to opustilo, si moramo pomagati sami.

Po predsednikovem govoru je poročal tajnik o dopisovanju z Zvezo in z matičnim čebelarskim društvom. Grajal je ljubljansko društvo, ker ni dalo pismenega potrdila, da se strinja z ustanovitvijo naše družine, čeravno je bila ta ustanovitev na seji odobrena. Pozval je navzoče člane, da se zavzamejo za sejanje in saditev medovitih rastlin, kajti v okolišju družine ni druge čebelje paše kakor spomladi na sadnem drevju in konec poletja na ajdi, ki pa ni več tako izdatna, kakor je bila nekdanj. Priporočal je, da bi ob bregovih Save zasadili akacijo in ivo.

Nadalje je opozoril, da je za vsakega čebelarja, posebno pa za novince, po-

trebno, da se čimbolj seznanijo z čebelarsko literaturo in naročijo na Slovenskega Čebelarja. Njegov poziv je ugodno odjeknil med člani; saj so se vsi navzoči naročili na čebelarski strokovni list in ga tudi takoj plačali.

Za tajnikom je govoril predsednik Sadjarskega društva tovariš Hladnik. V imenu svojega društva je pozdravil čebelarje in jim želel dobro medeno letino. Obljubil je, da bo skrbel za to, da sadjarji sadnega drevja ne bodo škropili med cvetenjem.

Tovariš Miklavčič se mu je zahvalil za uvidevnost ter poudaril, da bodo imeli od tega ne samo čebelarji, temveč tudi sadjarji mnogo koristi.

K besedi se je nato priglasil tovariš Verbžič, ki je zborovalce pozdravil v imenu čebelarskega društva Ljubljana. V svojem govoru je apeliral, naj družina složno in vzajemno nadaljuje z delom za povzdigo čebelarstva, ker bo le tako dosegla uspeh, ki si ga želi. Članom je priporočil, da se naroče na teoretični del »Sodobnega čebelarstva«. Dve knjigi, ki jih je prinesel s seboj, so si navzoči z zanimanjem ogledali. Obe sta bili ta-

koj prodani in še štiri naročene. V imenu Zveze je nazadnje pozdravil zborovalce še tovariš Tiringar.

Po teh poročilih in pozdravih se je začela splošna debata, v kateri so vsi navzoči zelo stvarno obravnavali razna čebelarska vprašanja. Po končani debati je bil sprejet sklep, da mora odbor družine izposlovati pri odločujočih dovoljenjeh, da zasadimo savska pobočja z akacijo in drugimi medovitimi rastlinami. Zvezo čebelarskih društev v Ljubljani pa bomo zaprosili, da se zavzame za zaščito vrb, teloha in ostalih spomladanskih cvetlic, na katerih dobijo čebele prvo obnožino. Tudi glede razporejanja in določanja ajdovih pasišč se bomo obrnili na Zvezo, da nas v naših stremljenjih podpre. Če bo kdo pripeljal čebele na ajdovo pašo brez dovoljenja družine in brez veterinarskega potrdila o zdravju čebel, ga bomo naznanili sodniku za prekrške.

Končno so prišle na vrsto volitve odbora. Člani so znova izvolili ves sedanji odbor s tovarišem Miklavčičem na čelu.

ČEBELARSKA DRUŽINA ISKA VAS

je imela svoj redni občni zbor zadnje nedeljo v decembru 1956. — Navzoči so bili vsi člani družine. Po sprejetju dnevnega reda je tajnik prečital zapisnik prejšnjega običnega zbora, ki so ga zborovalci brez vsakih pripomb potrdili. Nato je poročal predsednik o delu odbora v preteklem letu. Na splošno so bili odborniki zelo aktivni. Storili so vse, kar je bilo mogoče, da bi družina čim bolj uspevala. Nakazal je tudi nadaljnje naloge, ki nas čakajo v prihodnjem letu in ki jih ni malo.

Iz tajniškega poročila, ki je sledilo predsednikovemu govoru, je razvidno, da je imel odbor tri seje, na katerih so odborniki predvsem razmotrivali, kako bi izboljšali čebeljo pašo v območju družine. O stanju blagajne je poročal blagajnik, nakar je predlagal član nadzornega odbora, tovariš Maček, razrešnico staremu odboru. Pri volitvah je prevladalo mnenje, da naj obdrže vsi dosedanji odborniki še nadalje svoje funkcije.

Po volitvah je blagajnik pobral od navzočih članov članarino in naročnino za »Slovenskega Čebelarja«, nato pa smo podrobneje govorili o nekaterih perečih vprašanjih, ki jih je nakazal za pred-

sednik. Tovariš Maček je povedal, da že več let kontrolira donosnost ajde, toda opaža, da je paša na tej kulturni rastlini iz leta v leto slabša. Mnenja je, da temu ni krivo samo vreme, temveč tudi to, da so naša pasišča prenatrpana s čebeljimi družinami tujih čebelarjev. Zanimivo je, da niso imeli domači čebelarji še nikdar toliko opravka z roparicami kakor to leto. Potrebno je, da čimprej izide uredba o razdeljevanju ajdovih pasišč, kajti sedaj dela vsak prevoznik po svoje in se sploh ne meni za ugovore domačih čebelarjev.

Ker so donosi čebeljih družin v našem kraju čedalje manjši, smo sklenili, da bomo naročili seme dvoletne medene detelje in ga posejali na vaški gmajni. Če se bo pokazal uspeh, bomo kasneje to rastlino čim bolj razmnožili. Če pa bo gmajna premajhna, bomo zaprosili za zemljo, ki pripada narodni imovini. Za seme bomo prispevali iz lastnih žepov.

NAŠE MATICE ZOPET V AVSTRALIJI

Konec oktobra 1956 je podjetje Medeks poslalo 10 matic po posebnem naročilu v Avstralijo. To je po vojni že druga taka pošiljka. Prve matice po vojni je poslala v Novi Južni Wales leta 1949 tedanja Čebelarska zadruga preko podjetja »Slovenija-Eksport«. (Glej poročilo na platnicah 12. številke Slov. Čebelarja iz leta 1949!) Sredi januarja je Medeks prejel od banke, ki je poskrbela za plačilo teh matic, iz Sydneya sledeče pismo (v slovenskem prevodu):

»G. Casey iz Bathursta N. S. W. nas je obvestil, da je zelo zadovoljen z maticami, ki ste mu jih poslali.

Morda boste zainteresirani na izvlečku iz njegovega pisma, ki nam ga je pisal:

»Prejel sem matice in ugotovil, da je ena umrla po prihodu v Sydney. Devet sem jih vzel v Nerrabri in jih tam spravil v panje. Čez teden dni sem jih pregledal in ugotovil, da je še ena umrla. Sedaj jih imam osem in ugotavljam, da se zelo dobro razvijajo. Imam že mlade čebele, ki so jih te matice izlegle. Krasne so. Pravkar sem vzredil iz teh družin 60 matic. Po Novem letu pa jih bom dobil še kakih 200. Zelo sem zadovoljen z njimi.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje. Z odličnim spoštovanjem Noel Griffiths l. r. <

Matice je vzredilo podjetje Jugoapis iz Ljubljane.

SE O NASI KNJIGI

Bolj kot strokovne sodbe so zanimale Zvezo ocene, ki jih bodo izrekli o prvem delu »Sodobnega čebelarstva« preprosti čebelarji. Kakor smo pričakovali, so tudi te večinoma ugodne. Ne samo iz naše, temveč celo iz drugih republik smo prejeli pohvalna priznanja. Nekaj jih danes objavljamo. Takole nam pišejo:

France Malerič, Crnomelj: S knjigo sem zelo zadovoljen.

Ivan Šajn, Ilirska Bistrica: Snov v knjigi je zelo lepo obdelana.

Stane Mrak, Sentvid pri Ljubljani: S knjigo sem zadovoljen in se vam za ves trud, ki ste ga imeli z menoj, lepo zahvaljujem.

Peter Janoš, Gornja Radgona: Prav lepo se vam zahvaljujem za knjigo, ki je vredna tega denarja.

Franc Bračić, Ribnica na Pohorju: Pismeno sem vas prosil, da mi pošljete dve knjigi, dobil pa sem ju prej kakor vi moje naročilo. Knjiga ni predraga, ker je njena vsebina zelo dobra.

Ivo Lasič, Ljutomer: Prejel sem knjigo »Sodobno čebelarstvo«. Prijetno me je presenetila njena oprema in pestra vsebina. Zelo sem zadovoljen z njo.

Branko Agbaba, Zagreb: Kakor vaš časopis tako mi tudi knjiga zelo ugaja. To so dokumenti vaše visoke kulture, strokovne razgledanosti in organizacijske sposobnosti. Čestitam vam k uspehu. Tudi jaz sem nanaj ponosen, čeprav nisem Slovenec. Verujte mi, da govorim iz srca.

Gospovetski, sotrudnik Slovenskega čebelarja: Knjiga »Sodobno čebelarstvo« me je naravnost očarala. Da ste napisali tako odlično delo, zaslužite pohvalo. S knjigo ste Slovence uvrstili med velike narode. Ponosem sem, da sem član takšnega naroda.

Franc Povše, Zagrad pri Skocjanu: »Sodobno čebelarstvo« sem nestrpno pričakoval in ga končno tudi prejel. Presenetila me je okusna oprema knjige in temeljita obravnavna gradiva. Menim, da so avtorji zajeli vse, kar utegne zanimati čebelarje. Meni kot začetniku in preprostem čebelarju je obdelana snov kar dobro razumljiva. Morda je res tu in tam nekaj učenosti, vendar je to opravičljivo, saj ni knjiga namenjena zgolj preprostim čebelarjem, temveč prav tako zahtevnejšim ljudjem. Čeprav je teoretična, more koristiti tudi praktiku, kar je razvidno iz naslednjega primera.

Tik pred prejetjem knjige sem gozdoval s pajesenom, katerega lastnosti so mi bile kot logarju kolikor toliko znane. Nisem pa vedel, da to drevo tako izdatno med in še celo v tisti brezpašni dobi junij—julij, ko preneha vsak donos. Šele potem, ko sem v IX. poglavju knjige bral o pajesenu, sem se zavedal, kako pomembno rastlino sem sadil in kaj sem storil za zboljšanje čebelje paše. Zal, da so vsa drevesca posajena daleč od mojega čebelnjaka. No, pa tudi tovarišem onstran hriba privoščim polne lonce medu.

S prvim delom »Sodobnega čebelarstva« sem nadvse zadovoljen. Vsem avtorjem in Zvezi čebelarskih društev, ki je omogočila izdajo tako pomembne knjige, za vloženi trud in uspešno delo najlepša hvala. Za drugi del, v katerem name ravate obravnavati praktično čebelarjenje, pa kličem: »Čimprej!«

SLOVENFKO ČEBELARSTVO V KRIZI

Je naslov članka, ki ga je objavil tovariš Ivan Globokar v prvi letošnji številki NASE VASI. Iz članka ponatiskujemo čebelarjem v informacijo in razmišljanje nekaj značilnih odstavkov.

Večkrat se sliši, da preživlja slovenska čebelarska organizacija hudo krizo. To je res. Toda krizo preživlja z njo vred vse slovensko čebelarstvo.

Resno slabi naše čebelarstvo med drugimi to, da so v planinskih krajih zamenjali kranjiče z drugimi panji. V planinskih krajih se panji s premičnim satjem niso mogli tako uveljaviti, da bi se čebele številčno obdržale vsaj na višini kakor v dobi, ko so še čebelarili s kranjiči. Za planinske kraje ni boljšega panja od janševca. To je panj, s katerim se da v gorskih krajih bolje in ceneje čebelariti kakor s panji s premičnim satjem. To potrjujejo izkušnje tudi v drugih deželah, kjer je čebelarstvo dobro razvito. Čebelarjenje v kranjičih tudi ne zahteva toliko znanja. Pomembno je zlasti, da v primerjavi z AZ-panjem skoraj nič ne stane. Z uvedbo listovnega panja, kakršen je AZ-panj, je bilo treba spremeniti vse čebelarjenje. Novi način čebelarjenja se bistveno razlikuje od tistega, ki ga je pred 200 leti uvedel pri nas Anton Janša in kakršnega imajo še zmeraj drugod po svetu. Kar je Janša učil na dunajski čebelarski šoli, drži še vedno kot temelj sodobnega čebelarstva

po vsem svetu, saj zajema njegov način čebelarjenja nad 90 % čebelarstva po svetu. Medtem ko se je Janševa znanost od nas nezadržno širila po svetu, jo je doma po 150 letih izpodrinilo prav tisto čebelarjenje, ki ga je Janša na Dunaju izbijal iz trdih nemških butic.

Vzrok nazadovanja čebelarstva pri nas niso davki ali slabe letine, kakor to skušajo nekateri včasih dopovedati; poglavitni vzrok je to, da smo pred približno štiridesetimi leti začeli zamenjavati takratni način čebelarjenja, ki je bil predvsem prilagojen vzreji matice za izvoz, s čebelarjenjem za pridobivanje medu s tem, da smo zamenjali za naše razmere prilagojen panj s panjem, ki ni bil boljši.

STROKOVNI IZPIT ZA ČEBELARJE

Svet za prosveto in kulturo LRS je ukinit čebelarstvo šolo. Nadomeščali naj bi jo razni čebelarski tečaji in čebelarska predavanja, zlasti pa pouk o čebelarstvu na kmetijskogospodarskih nadaljevalnih šolah.

Da bo mogoče doseči čebelarjem potrebno kvalifikacijo, je Drž. sekretariat za gospodarstvo LRS na predlog Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS v Ljubljani izdal odredbo o ustanovitvi izpitnih komisij za opravljanje strokovnih izpitov v posameznih poklicih iz kmetijske stroke, kamor spada tudi čebelarstvo. Sedež izpitne komisije za vse območje naše republike je pri Glavni zadrugi zvezi LRS v Ljubljani, Titova cesta.

Čebelar, ki hoče napraviti izpit za kvalificiranega čebelarja, mora vložiti prošnjo za pripustitev k izpitu neposredno pri prej navedeni komisiji in plačati izpitno pristojbino v znesku 500 dinarjev.

Splošni del izpita za kvalificiranega čebelarja obsega: slovenščino, računstvo in ustavo ter zakonodajo, praktični del pa predpisuje, da mora kandidat poznati najvažnejše nauke iz čebelarstva.

Kandidatom za opravljanje izpita priporočamo, da si naroče brošuro »Program« za strokovne izpite za kvalificirane in visokokvalificirane delavce iz kmetijske stroke. Dobe jo pri Zbornici za kmetijstvo in gozdarstvo LRS v Ljubljani, poslopje GZZ na Titovi cesti. — Brošura stane s poštnino vred 120 din. V njej je navedena vsa literatura, ki jo mora kandidat predelati, če hoče uspešno opraviti izpit.

Podrobno učno snov o ustavi in zakonodaji je priobčil »Priročnik o strokovnih izpitiht«, ki ga je izdala založba Uradnega lista LRS v Ljubljani leta 1954. Ker je razprodan, naj ga skušajo zainteresirani dobiti pri tistih tovariših, ki so že delali strokovni izpit iz kake druge kmetijske stroke.

ZANIMIVA ODREDBA

je bila objavljena v GLASNIKU OLO z dne 18. januarja t. l. Izdal jo je občinski ljudski odbor v Moravčah. Po tej odredbi so vsi lastniki panjev dolžni obvezno zdraviti in zatirati kužno bolezen NOSEMOSIS (!) ter preprečiti njeno širjenje. Po 2. členu odredbe morajo čebelarji takoj po prvem spomladanskem pregledu poslati Veterinarskemu znanstvenemu zavodu Slovenije v Ljubljani vse mrtvice iz pregledanih panjev.

Člen 3 odredbe odloča, da opravljajo zdravljenje in zatiranje NOSEMOSIS vsi čebelarji po navodilih občinskega veterinarskega inšpektorja.

Zanima nas, kako bo s pošiljanjem vseh mrtvic in kakšna čebelja bolezen je NOSEMOSIS. Pa menda ne prekršena nosematosis?

Odredba je bila izdana bržkone glede na podjetje JUGOAPIS, ki se je v občini naselilo s svojimi čebelami in ki namerava matice za izvoz na debelo vzrejati.

A. B.

PRVA NASHA TOVARNA ZA PREDELAVO VOSKA

V začetku marca bo začela v Beogradu obratovati tovarna za predelavo voska, ki je prva te vrste v naši državi. Stroje in naprave zanjo bodo uvozili iz Velike Britanije na račun tristranske pomoči, in sicer v vrednosti 5.000.— angl. funtov. Tovarna bo predvsem izdelovala satnice in beljeni vosek, ki je zelo važna surovina za kemično in farmacevtsko industrijo ter industrijo naprav za zveze.

• Iz Ljudske pravice

OPOZORILO

Vsa čebelarska društva in družine prosimo, da nam pošljejo seznam naročnikov Slovenskega čebelarja za leto 1957. V kolikor ne bi mogli s seznamom poslati tudi denarja, naj dodajo izjavo, da so poroki za plačilo naročnine.